

"Iisus Hristos este eternitatea care punctează istoria"
(Petre Țuțea)

credința
iubire
speranța

PUNCTE CARDINALE

ANUL V,
Nr. 12/60
decembrie
1995

16 pag. - 600 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, ELVEȚIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

LA AL CINCILEA CRĂCIUN AL "PUNCTELOR CARDINALE"

Iată că s-au împlinit 5 ani - "un cincinal", ar zice comuniștii - de când revista "PUNCTE CARDINALE" apare în mod regulat, încercând să contribuie, cu puterile ei modeste, la o limpezire a conștiinței creștine românești și la recrearea unei sensibilități politice de dreapta, după lunga eclipsă comunistă.

Am fi vrut să facem mai mult și ne dor propriile noastre limite. Știm că ar fi fost de dorit un tiraj mai mare, o difuzare mai largă, semnături mai numeroase, condeie mai tinere, articole mai puțin întinse etc. Toate acestea rămân deziderate de viitor, în măsura în care Dumnezeu ne va învrednici să mergem mai departe.

S-au spus multe despre noi, mergând până la etichetările cele mai absurde, dar nimeni nu ne-a putut contesta, în mod serios, linia ortodoxă și națională. Aceasta a fost și rămâne principala noastră năzuință, dincolo de orice reducționism politic: să slujim lui Dumnezeu și neamului românesc, creând o punte între tradiție și actualitate, în nădejdea unui viitor mai curat.

S-a spus, mai ales, că am fi o publicație "legionară". Noi nu ne speriem de acest calificativ (ba chiar ne-am onora să-l merităm, în sensul lui autentic), dar știm că lumea se sperie, din pricini pe care nu e locul să le detaliem aici. Ne întâlnim cu legionarismul, în mod fatal, pe frontul mai larg al dreptei creștine. Noi nu absolutizăm, dar nici nu putem neglija reperele trecutului. Am spus-o și o repetăm: nu mai credem în viabilitatea anumitor forme exterioare ale dreptei românești de altădată, dar credem în eternitatea unor principii care pot și trebuie să călăuzească viața națională atâta vreme cât, vorba poetului, "din mila Sfântului, facem umbră pământului". Linia pe care ne-am asumat-o pleacă de la Nicolae Bălcescu și Avram Iancu și trece prin B.P. Hasdeu și Mihai Eminescu, prin Nicolae Iorga (cel din vremurile lui "apostolice") și Octavian Goga, prin Nichifor Crainic și Nae Ionescu, prin Corneliu Z. Codreanu, Ion I. Moța și Vasile Marin, prin Mircea Eliade și Constantin Noica. Este linia pe care a mărturisit-o, până atât de aproape de noi, marele cruciat al românismului care a fost Petre Țuțea. Ne simțim, inevitabil, "niște pitici pe umerii unor uriași"; iar de nu ne putem ridica, în acest târziu al istoriei, la înălțimea faptei și cugetului lor, se cade măcar să-i mărturisim și să nu încetăm de a ne lupta cu propria noastră puținătate. Neamurile nu se sting atât de slăbiciune, cât de uitare; nu atât de neputință, cât de lene. Rostul pe care-l năzuim? Să împiedicăm măcar o minoritate românească de a se complace în "lene" și "uitare".

Acum, la capătul a 5 ani de luptă și gâlceavă cu o lume dez-dumnezeită și dez-rădăcinată, gândul ni se îndreaptă cu recunoștință către toți cei ce au sprijinit, publicistic sau financiar, micul bastion național-creștin al "PUNCTELOR CARDINALE" (a cărui piatră de temelie a fost pusă la Sibiu de d-l GABRIEL CONSTANTINESCU - cel ce a știut să nu se piardă în meandrele sterpe ale unui activism politic iluzoriu, înțelegând că imperativul acestor vremi și misiunea testamentară a generației sale sunt actul pedagogic și actul mărturisitor), precum și către cititorii noștri din țară sau din străinătate, tineri sau vârstnici, ortodocși sau de alte confesiuni, a căror căldură am simțit-o adesea și pe care am încercat să nu-i dezamăgim. (R.C.)

TUTUROR LE URĂM SĂRBĂTORI FERICITE ȘI TĂRIA DE A MERGE PÂNĂ LA CAPĂT PE DRUMUL DREPT PE CARE S-AU ANGAJAT, FĂRĂ NICI UN PROFIT MATERIAL, ÎN RĂSPĂRUL UNEI LUMI DE STRÂMBĂTĂȚI... PROFITABILE !

Puncte Cardinale

MAICA DOMNULUI CĂLĂUZITOARE (*HODIGHITRIA*)

...IN AŞTEPTAREA FALSULUI MESIA...

Asasinarea primului ministru israelian Yitzhak Rabin, la începutul lunii trecute, într-o zi de sabbat, de către un student evreu, descendent dintr-o familie de rabini, a avut darul să arunce o umbră de îndoială asupra părerii, cvasiunanim acceptate, despre unitatea desăvârşită care domneşte în lumea iudaică. O unitate exemplară, ilustrată atât de modul în care acţionează instituţiile Statului Israel, cât mai ales de consensul în care funcţionează milioane de evrei din diaspora, dacă diaspora se pot numi cele peste 7 milioane de evrei care trăiesc în Statele Unite (în timp ce totalul de 17,5 milioane, la cât este estimat de statisticile oficiale numărul total al evreilor din lume, în patria lor tradiţională nu trăiesc decât 4,8 milioane).

Până destul de recent, evreii erau priviţi cu o ostilitate manifestă de marea majoritate a populaţiei băştinaşe din ţările în care trăiau, iar nu de puţine ori această ostilitate lua forme violente. Faptul că în lumea contemporană nu se mai produc decât arareori acte de ostilitate făţişă faţă de evrei nu se datorează atât unei mutaţii survenite în conştiinţele oamenilor (în sensul afirmaţiei făcute în aprilie 1984 de Papa Ioan Paul al II-lea, în sinagoga din Roma, că "**evreii sunt fraţii noştri iubiţi şi într-o bună măsură, chiar fraţii noştri mai mari**"), cât modificărilor ce au avut loc, în ultimele decenii, în raportul de forţe dintre conducerea mondială iudaică şi guvernele statelor în care trăiesc evrei.

Astăzi evreii constituie forţa care domină lumea. O dominaţie care a depăşit formele de acţiune ocultă de la începutul acestui secol, ea fiind percepută de o bună parte a contemporaneităţii ca o fatalitate în faţa căreia orice tentativă de opoziţie este, din capul locului, sortită eşecului. După ce au câştigat cel de al doilea război mondial, în care Statele Unite şi Uniunea Sovietică nu au fost decât instrumente docile pe care conducerea supremă iudaică le-a manevrat cu dibăcie, evreii se găsesc în pragul acestui sfârşit de mileniu la un pas de obiectivul menit să le consfinţească supremaţia în lume: **Noua Ordine Mondială**. Succesele înregistrate în această direcţie ne îndreptăţesc să afirmăm că omenirea trăieşte astăzi "**momentul iudaic**".

***

Pentru evrei "*dominaţia lumii*" nu constituie un obiectiv politic, ca pentru celelalte popoare care, de-a lungul timpurilor, au întemeiat imperii. Pentru evrei "*dominaţia lumii*" este împlinirea unei predestinări, conform credinţei că poporul evreu este "*poporul ales*" de Dumnezeu să domnească peste toate celelalte neamuri. Şi deşi drumul spre această împlinire s-a dovedit a fi presărat cu obstacole şi capcane, credinţa în destinul lor mesianic s-a dovedit cu atât mai statornică cu cât greutăţile cu care s-au văzut obligaţi să se confrunte au fost mai mari. Constrânşi să părăsească pământul în care Dumnezeu îi aşezase pe strămoşii lor şi să se împrăştie în toate colţurile lumii, evreii nu au încetat nici o clipă să spere că ziua în care se vor întoarce în "*ţara în care curge miere şi lapte*" nu este departe. Dacă "*nostalgia paradisului*" constituie o componentă metafizică a trăirii creştine, "*nostalgia Ţării Sfinte*" reprezintă o permanenţă istorico-religioasă a poporului evreu. Aşa se explică eşecul tentativelor făcute în ultimele două secole cu scopul de a-i determina pe evrei să se adapteze la spiritul şi mentalitatea popoarelor în mijlocul cărora trăiau.

În secolul 18, filozoful evreu Moses Mendelssohn (1729-86) iniţiază mişcarea denumită "**Haskala**" - iluminismul iudaic care-şi propunea să-i elibereze pe evrei din ghetoul spiritual în care-i claustra stilul de viaţă riguros reglementat de prescripţiile talmudice şi sever controlat de textele rabinice, oferindu-le posibilitatea să participe la cultura europeană. Din acest îndemn, evreii vor reţine numai importanţa asimilării valorilor culturale europene. Dar nu ca un scop, ci doar ca un mijloc pus în slujba idealului mesianic iudaic. Aşa se face că astăzi, evreii sunt prezenţi, cu nume de răsunet, în toate domeniile ştinţei şi culturii europene, fără însă ca, structural, ei să devină europeni. În străfundul sufletului lor evreii sunt, fără excepţie, adepţii "*soluţiei sioniste*", soluţia care-şi propune să înfăptuiască reîntoarcerea evreilor de pretutindeni în "*Ţara Sfântă*", în Palestina. Dar, pentru ca reîntoarcerea să fie posibilă, era necesar ca mai întâi, pe pământul pe care odinioară strălucise regatul lui David şi Solomon, să ia naştere un stat evreiesc.

***

Cum s-au desfăşurat evenimentele pentru realizarea acestui obiectiv, se ştie. La sfârşitul secolului trecut, vizionarul evreu Theodor Herzl (1860-1904) pune bazele *sionismului politic*, întemeind "*mişcarea sionistă*", ale cărei teluri le formulează în lucrarea "*Der Judenstaat*" (Statul evreiesc), apărută în anul 1896. Sub presiunea cercurilor financiare evreieşti, care se bucurau de influenţă în principalele cancelarii europene, în 1917, ministrul de externe britanic, lordul Balfour, comunică liderului sionist, lordul Rothschild, că guvernul său acceptă crearea unui stat evreiesc pe teritoriul Palestinei, care îi fusese încredinţat Angliei, ca mandat, la sfârşitul primului război mondial.

Dar punerea în practică a acestei intenţii se va dovedi dificilă. Opoziţia populaţiilor arabă şi creştină faţă de imigraţia evreilor în Palestina a luat forme violente. Practic, începând cu anul 1929, când a avut loc un adevărat masacru al populaţiei evreieşti, s-a declanşat războiul dintre arabi şi evrei, război care durează până în ziua de astăzi.

Sfârşitul celui de-al doilea război mondial a dat câştig de cauză evreilor. După ce la 29 noiembrie 1947 Organizaţia Naţiunilor Unite formulează planul de împărţire a Palestinei într-un stat evreiesc şi unul arab, plan acceptat de "*Agenţia Evreiască*", dar respins de arabi, la 15 mai 1948 "*Consiliul Naţional al Evreilor din Palestina*" proclamă înfiinţarea Statului Israel. Ce s-a petrecut în continuare pe acest teritoriu bântuit de patimi şi de ură este prea bine cunoscut. Declaraţia de independenţă a Statului Israel corespunde cu izbucnirea primului război arabo-israelian, urmat de refugierea a peste 850.000 de arabi de pe pământul pe care-l locuia de peste o mie de ani. În urma acestui masiv refugiu, pe teritoriul Statului Israel nu au mai rămas decât 156.000 de arabi.

Apoi pământul Palestinei a fost cutremurat de încă trei războaie sângeroase arabo-israeliene: războiul din 1956, provocat de "*criza Suezului*", "*războiul de şase zile*" din 1967 şi "*războiul de Yom Kipur*" din 1973, toate terminate cu victorii mai mult sau mai puţin categorice ale evreilor. După ultimul război, în această zonă a Orientului Mijlociu domneşte pacea, dacă pace se poate numi continuul război de gherilă pe care arabii îl poartă împotriva israelienilor.

***

Deşi învingători pe câmpurile de luptă în toate confruntările cu arabii, conducătorii evrei au înţeles că starea de război nu poate fi prelungită la nesfârşit. În raport cu cele două mari idealuri care însufleţesc lumea iudaică, revenirea în ţara strămoşilor şi împlinirea destinului de "*popor ales*", pe care Divinitatea l-a sortit să stăpânească lumea, conducătorii spirituali ai comunităţii iudaice şi-au dat seama că ele sunt de fapt antinomice, că nu se pot realiza concomitent. A-i obliga pe bancherii evrei din Occident, care controlează şi dirijează finanţele lumii şi, implicit, politica mondială, să-şi abandoneze activitatea şi să devină agricultori sau păstori într-un kibuţ din Valea Iordanului, nu numai că ar fi o absurditate, dar ar însemna să lipseşti comunitatea iudaică din "*Ertetz*" de sprijinul material vital care-i garantează existenţa. Sprijinul care-i dă armatei israelinene posibilitatea să dispună de cea mai modernă tehnică de luptă, mijloc indispensabil pentru a-şi ţine adversarii la respect. Iar dacă la sprijinul material, adăugăm, sprijinul politic pe care evreii din Occident îl asigură guvernului isaelian, chiar atunci când acesta comite flagrante încălcări ale normelor de drept internaţional, ne dăm seama ce ar însemna ca toată evreimea să se strămute în "*Eretz*".

Pusă în aceşti termeni, în problema existenţie Statului Israel (şi a viitorului lumii iudaice) se pare că sunt deja cristalizate două orientări. Prima, pe care o vom denumi poziţia "*literalistă*", militează pentru ideea concentrării evreilor din întreaga lume în "*Ţara Sfântă*", spre a se împlini litera Scripturii. Adepţii acestei orientări condamnă orice concesie făcută duşmanilor Statului Israel, în speţă arabilor, şi-i cheamă pe evrei la luptă pentru extinderea hotarelor ţării la hotarele care le-a avut Regatul Regelui David.

Cea de a doua orientare reţine din rostul existenţei Statului Israel numai semnificaţia de simbol cu caracter religios, obiectivul principal asupra căruia trebuie să se concentreze toate energiile iudaismului fiind "*dominaţia mondială*". Un mod de a gândi care i-a obligat pe cei care conduc destinele "*poporului ales*" să caute o modalitate acceptabilă de a instaura, cel puţin pentru un timp, o pace reală în Orientul Mijlociu.

Semnificativă pentru această orientare este biografia politică a lui Menachem Begin. În tinereţe, conducătorul unei organizaţii sioniste în ţara sa de origine, Polonia. Deportat de sovietici în Siberia, reuşeşte, în 1942, să ajungă în Palestina, unde devine conducătorul organizaţiei subversive teroriste "*Irgun Zwai Leumi*", care militează pentru facilitarea imigraţiei evreilor. Cum autorităţile britanice se opun imigrării ilegale, între organizaţia sa şi trupele britanice au loc frecvente ciocniri armate, ciocniri care vor înceta de-abia în 1948, când ia fiinţă Statul Israel.

Zelul organizaţiei conduse de Begin, ca şi al celeilalte organizaţii subversive, "*Hagana*" care îşi desfăşurau activitatea în Palestina, în prima jumătate a acestui secol, se explică prin situaţia nesigură a evreilor din Europa, îndeosebi după instalarea la conducerea Germaniei a regimului naţional-socialist. Atunci, întemeierea unui stat evreiesc era justificată, nu numai ca un simbol religios, ci în primul rând ca un teritoriu de refugiu pentru evreii expuşi persecuţiilor cu caracter antisemit. Când însă acest pericol a trecut, ultranaţionalistul sionist Menachem Begin a înţeles că, pentru existenţa Statului Israel, dar mai ales pentru dobândirea supremaţiei în lume, pacea în Orientul Mijlociu este imperios necesară. În spiritul acestei convingeri, nu va pregeta să încheie pace cu Egiptul. Şi astfel, ca o ironie a istoriei, teroristul Menachem Begin, urmărit în anii '40 de poliţiile europene pentru atacuri armate împotriva militarilor britanici, va fi recompensat, în calitate de prim-ministru al Statului Israel, cu Premiul Nobel pentru pace.

Ca şi Menachem Begin, Yitzhak Raabin, generalul caare s-a distins în toate cele paatru războaie pe care evreii le-au purtat împotriva arabilor, a înţeles cât de importantă este pacea în Orientul Mijlociu pentru împlinirea idealului iudaic de supremaţie în lume, astfel că nu s-a dat înapoi să întindă mâna lui Yasser Arafat, conducătorul "*Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei*", până mai deunăzi duşmanul de moarte al evreilor. Un gest şi o atitudine pe care studentul Yigal Amir, cel care şi-a descărcat pistolul ucigaş în spatele lui Rabin, nu a fost în stare să le înţeleagă.

Nu a fost în stare să înţeleagă că "*ţinutul Canaaneienilor, al Heteilor, al Amoreilor, al Ferezilor, al Ghergheseilor, al Heveilor şi al Iebuseilor*", pe care Iahve i le-a promis lui Moise, astăzi nu mai semnifică teritorii în spaţiul îngust al Palestinei. Ele sunt un simbol pentru întreg pământul asupra căruia evreii ţintesc să-şi întindă stăpânirea. După cum, tot cu valoarea de simbol (simbol pentru realităţi contemporane) trebuie privite denumirile popoarelor din textul biblic, pe care Dumnezeu le-ar fi sortit să fie supuse de "*poporul ales*".

GABRIEL CONSTANTINESCU

...CĂ VĂ VIN COLINDĂTORI, NOAPTEA PE LA CÂNTĂTORI...

COLINDUL LUI CRĂCIUN

Astă seară-i seara mare,
florile dalbe,
seara mare-a lui Crăciun,
florile dalbe,
când s-a născut Domnul bun,
florile dalbe.
Noi umblăm
să colindăm,
pe-astă noapte-ntunecoasă.
Pe cărare-alunecoasă,
nemerirăm l-astă casă,
l-astă casă, l-ăst domn bun.
Domnul bun, jupân (cutare).
de veste dacă prindea,
înainte ne ieșea,
c-un clondir
plin de rachiu:
cu clondirul d-a dreaptă,
cu păharul d-a stângă,
din clondir turnându-ne,
din gură grăindu-ne:
- Voi, patru colindători,
noaptea pe la cântători,
vă alegeți doi din voi,
doi din voi mai tinerei,
și săriți în cea grădină:
rupeți fir de calomfir
ș-o steblă de busuioc,
să ne fie cu noroc;
ș-apoi treceți la fântână,
la fântâna lui Iordan;
muiați fir de calomfir
și steble de busuioc,
să ne fie cu noroc,
ș-apoi mergeți colindând,
doi din urmă botezând;
stropiți casă,
stropiți masă,
fețe de coconi stropiți,
ca să fie pomeniți,
că frumos v-or dărui
cu daruri de la părinți;
ș-apoi fețe mai stropiți,
tot fețe de fete mari,
că bine s-or pomeni
și pe voi v-or dărui
cu mahrămi grele de fir;
și-ncă fețe mai stropiți,
fețe și de cei bătrâni,
că și ei s-or pomeni
și frumos v-or dărui
c-un colac de grâu curat,
pe colac vadra de vin,
c-așa-i legea din bătrâni,
din bătrâni, din oameni buni.
Bună vremea-n aste case;
la mulți ani cu sănătate,
că-i mai bună decât toate!

DATINA COLINDATULUI

Crăciunul, sărbătoarea creștină a Nașterii Domnului, s-a suprapus pe vechea sărbătoare păgână a solstițiului de iarnă. Personificarea zilelor de 24 decembrie (Moș Ajun) și 25 decembrie (Moș Crăciun, rebotezat de comuniști "Moș Gerilă", în încercarea de a-l demitiza) ține poate de vechea mentalitate păgână, revalorificată însă în sens creștin. Personajele sunt obscure, dar asimilabile, în mare, cultului creștin al sfinților. După o anumită tradiție legendară, bătrânul Crăciun ar fi fost unul și același cu stăpânul staulului în care a născut Fecioara. Din multe colinde s-ar putea deduce însă că el reprezintă mai degrabă o imagine mitologică a lui Dumnezeu-Tatăl. Colindele (lat. *Calendae*, gr. Καλανδαι), asociate Crăciunului și Anului Nou, par să fie supraviețuirea (parțial creștinată) a unor obiceiuri legate de sărbătorile antice de la începutul lui ianuarie (*festum calendarium*, καλανδφν ξορτε). Numele de "colinde" se întâlnește, în diferite variante, la mai toate popoarele creștine din Europa. Fiecare neam și-a constituit un fond mai mult sau mai puțin bogat de colinde. Aceste cântece de evocare și urare, păstrând adesea elemente mitico-magice precreștine, poartă, în ciuda universalității genului, interesante peceți autohtone. Colindele și datina colindatului sunt foarte bine reprezentate în spațiul Europei răsăritene, la slavi, la greci și la români. Există atât colinde "profane" (în care se simte mai clar un fond arhaic, precreștin), cât și colinde "religioase" (adesea de geneză bisericească). Petru Caraman (*Colindatul la români, slavi și alte popoare*) stabilea, în folclorul românesc, "șase feluri de colindări de tipul profan": I. *Colindatul propriu-zis* (al flăcăilor sau chiar al oamenilor în vârstă, cu puternic caracter ritual, legat de noaptea și ziua de Crăciun), II. *Colindatul copiilor* (cu caracter ludic și legat, în mod tradițional, de Ajunul Crăciunului), III. *Plugușorul* (ce are un caracter agrar și se leagă de sărbătoarea Anului Nou), IV. *Umblatul cu măștile* (în răstimpul dintre Crăciun și Anul Nou, atașându-se adeseori altor forme de colindat), V. *Vasilca* (legată de ajunul Anului Nou, puternic pervertită de către țiganii de odinioară, iar astăzi aproape complet dispărută) și VI. *Sorcova* (cu care umblă copiii în dimineața de Anul Nou). În ce privește "colindările strict religioase", același cercetător identifică: I. *Cântecele de stea* (copiii "umblă cu steaua" mai ales în preajma Crăciunului, dar uneori și până la Bobotează) și II. *Vicleimul* sau *Irozii* (un soi de reprezentație dramatică populară, legată de intervalul dintre Crăciun și Bobotează, dar astăzi tot mai rară). Noi reproducem aici două colinde populare de simbioză păgâno-creștină, ambele închinate sărbătorii Crăciunului (Nașterii Domnului), cu scenarii și refrene regăsibile în variante de pe tot cuprinsul țării (a se vedea, între altele, culegerea de *Poezii populare române* a lui G. Dem. Teodorescu, apărută în 1885 și reeditată în 1982).

R. C.

COLINDUL LUI CRISTOS

D-astă seară-i seara mare,
hai Ler-oi d-ai Ler-oi Doamne,
seara mare-a lui d-Ajun,
hai Ler-oi d-ai Ler-oi Doamne;
mâine-i ziua lui Crăciun,
când s-a născut Domnul bun,
mititel,
înfășețel,
cu lumina după el.
De când Domnul s-a născut,
văi adânci au izvorât,
crâng uscat
în frunză-a dat,
câmp pârlit
a înverzit.
Jidovii de-au prins de veste,
îl căta pe unde este:
Doamne, tot din vad în vad,
Doamne, tot din sat în sat,
Doamne, și din casă-n casă,
Doamne, și din masă-n masă.
Doamne, ba din grajd în grajd
îl cătau și nu-l aflau.
Maica de veste prindea,
pruncu-l lua
și se ducea
cale lungă, cale grea.
Și doi munți dacă suia,
la al treilea se oprea,
sufletel să-și odihnească,
pruncușor să-și primenească.
Iară maica ce-mi vedea?
Că în urma ei venea
Ion, Sfânt Ion călare,
tot strigând
și tot certând
și din gură-așa grăind:
- Maică, știi tu au nu știi
că-s trei râuri pe aci:
un' de vin,
altul de mir
ș-altul d-apă limpejoară?
Fiu-n brațe l-om lua,
în de apă l-om scălda,
în de vin l-om boteza,
cu mirul l-om mirui,
cu vestmânt l-om premeni,
"Doamne" numele i-om pune,
dătător de fapte bune;
fie stăpân cerului
și Domn al pământului,
cerul sus să-l stăpânească,
lumea jos s-o-nțelepțească,
pe toți să ne mântuiască.
Bună vremea-n ceaste case:
Domnul bun să nu le lase!
Să fie la toți de toate,
La mulți ani cu sănătate!

REEDUCAREA DE LA AIUD

XXVI. Reeducarea de la Aiud continuarea celei de la Piteşti

Demostene ANDRONESCU

Am afirmat, cu altă ocazie, că reeducarea de la Aiud este continuarea celei care avusese loc, cu mai bine de zece ani înainte, la Piteşti, în sensul că aici s-a încercat să se desăvârşească ceea ce se începuse, atunci, acolo: compromiterea totală şi iremediabilă a unor oameni şi a idealurilor lor. Bineînţeles, datorită faptului că cele două experimente au avut loc în contexte istorice diferite, precum şi faptului că oamenii asupra cărora s-a acţionat erau diferiţi, între ele, pe lângă asemănările de rigoare, au fost şi o serie de deosebiri. La Piteşti, de exemplu, unde subiecţii asupra cărora se acţiona erau cu toţii tineri, proaspeţi arestaţi, şi deci, robuşti din punct de vedere fizic şi având, pe deasupra, şi un moral excelent datorită faptului că toţi erau puternic ancoraţi într-un ideal în care credeau cu tărie, au fost întrebuinţate împotriva lor, pentru a li se înfrânge cerbicia, metode de o ferocitate ieşită din comun. Aplicându-li-se teroarea continuă, în decurs de numai câteva luni, aproape toţi au fost vidaţi de personalitate şi transformaţi în adevăraţi roboţi care executau fără să cârtească tot ceea ce li se ordona. Un nefericit care a avut neşansa să treacă prin acel iad, îmi spunea că seara, atunci când li se ordona să se pregătească pentru şedinţa de tortură, toţi, cu o docilitate de animale dresate, îşi scoteau un ciorap din picior şi şi-l îndesau singuri în gură pentru a-şi înăbuşi ţipetele. Mai mult decât atât, unii dintre ei erau în aşa hal de dezumanizaţi încât nu mai era nevoie să fie luaţi cu forţa de călăi pentru a fi băgaţi cu capul în tineta cu murdărie, ci era suficient să li se ordone, "treci la tinetă", pentru ca ei, ca nişte adevărate automate, să meargă şi să-şi bage singuri capul în urină şi excremente. Aceasta a fost la Piteşti. La Aiud însă nu a fost nevoie să se acţioneze atât de dur deoarece oamenii de aici nu mai aveau nici rezistenţa fizică, nici pe cea morală a celor de la Piteşti. Majoritatea dintre ei erau oameni în vârstă, uzaţi fizic şi moral de lunga perioadă de detenţie pe care o aveau în urma lor, motiv pentru care erau mult mai vulnerabili decât cei de la Piteşti. Astfel că aici au fost suficiente măsurile doar aparent mai blânde ca izolările, frigul, înfometarea, neacordarea de asistenţă medicală celor bolnavi, promisiunile că vor fi eliberaţi, şantajul etc. pentru ca oamenii să capituleze. Şi mulţi au capitulat. Unii au făcut-o decent, cu un soi de jenă, renunţând anevoie la trecutul şi la visele lor. "*Ce vrei dragul meu, nu mai pot. Iartă-mă. Atât mi-a fost menirea*", a răspuns unul dintre ei unui intransigent care i-a reproşat căderea. Alţii au făcut-o blazaţi şi indiferenţi de parcă nu era vorba de ei şi de lupta lor de o viaţă, iar alţii au făcut-o cu un fel de înverşunare (voluptatea prăbuşirilor despre care am amintit) cu ură chiar împotriva lor şi mai cu seamă, împotriva celor care nu făceau ca ei.

De asemenea, între cele două experimente mai exista o deosebire. La Piteşti, pe lângă scopul principal al reeducării care era schilodirea fizică şi sufletească a victimelor, precum şi uciderea idealurilor lor se mai urmărea şi obţinerea de informaţii în legătură cu ceea ce subiecţii supuşi reeducării tăinuiseră în timpul anchetelor de la Securitate. În acest scop, în prima fază a reeducării de la Piteşti denumită "*demascarea externă*", victimele erau supuse unor severe anchete în legătură cu ceea ce nu spuseseră Securităţii. Informaţiile astfel obţinute erau centralizate şi triate de Turcanu care le preda periodic Ministerului de Interne. Metoda s-a dovedit a fi foarte productivă deoarece mai mult de jumătate din arestările efectuate de Securitate în perioada 1950-1955 şi chiar şi mai târziu au fost făcute pe baza informaţiilor smulse celor anchetaţi în timpul demascărilor externe. În felul acesta Securitatea a intrat în posesia unor preţioase informaţii în legătură cu nucleele de rezistenţă rămase în libertate şi a avut posibilitatea să-şi planifice arestările în funcţie de periculozitatea şi de importanţa pe care o prezentau grupurile respective. Unele dintre aceste persoane vizate de Securitate au fost lăsate în libertate pentru a fi urmărite în vederea descoperirii unor noi legături, până târziu în 1958-1959 când, în sfârşit au fost arestate. În reeducarea de la Aiud, această fază a "*demascărilor externe*" nu a existat deoarece la data respectivă (1962), mişcările de rezistenţă din ţară fuseseră anihilate şi Securitatea, bine organizată avea acum alte posibilităţi de informare şi de supraveghere a cetăţenilor. Şi apoi, în 1962 la Aiud se urmărea cu totul altceva decât la Piteşti în 1949-1950. Aici se urmărea uciderea unor conştiinţe şi compromiterea iremediabilă a unor oameni care datorită unor probleme de conjunctură urma să fie puşi în libertate. Din aceste motive, la Aiud s-a pus accent deosebit pe cea de a doua fază a reeducării care la Piteşti se numea "*demascarea internă*" şi în care subiecţii erau constrânşi să-şi descopere sau să inventeze pe seama lor şi pe seama celor dragi lor cele mai mari şi cumplite vicii şi păcate. Majoritatea celor de la Piteşti, de exemplu, chiar şi cei care nu aveau surori, îşi violaseră surorile, mamele tuturor erau curve şi incestuase culcându-se cu proprii lor feciori, iar taţii trebuia neapărat să fie toţi excroci, depravaţi şi beţivi. Nu conta faptul că toate acestea erau aberaţii şi că nimic nu era adevărat. Important era ca ele să fie spuse o dată, de două ori, de nouă ori, în faţa celorlalţi, până când şi cel care le inventase începea să creadă că sunt adevărate. De bună seamă că politrucii de la Aiud care conduceau reeducarea cunoşteau bine ceea ce se întâmplase la Piteşti şi felul în care reacţionează oamenii aduşi în situaţii limită pentru că, ei au aplicat aici metodele verificate la Piteşti. După cum am arătat cu altă ocazie, la Aiud s-a acţionat mai întâi asupra personalităţilor, a liderilor spiritului care constituiau, pentru marea masă a celorlalţi deţinuţi, exemple de urmat. Speculându-le slăbiciunile, neputinţele şi spaimele au reuşit să-i determine, pe unii dintre ei, să facă declaraţiile aberante pe care, astăzi, săptămânalul "Timpul" le publică ca fiind adevăruri de necontestat. La fel ca şi cei de la Piteşti, ei au inventat pe seama lor şi pe seama Mişcării Legionare şi a personalităţilor marcante ale acesteia tot felul de vicii şi de păcate care de care mai cumplite şi mai neverosimile. Conform acestor născociri, toţi legionarii aveau neapărat instincte criminale şi porniri huliganice, toţi erau beţivani şi scandalagii şi făceau prăpăd pe unde treceau. În aceste declaraţii, toate acţiunile şi activităţile lor erau răstălmăcite şi prezentate pe dos decât au fost în realitate. Toate taberile de muncă legionare au fost, după relatările acestor apostaţi, cuiburi de desfrâu şi orgii, şi locuri ideale unde îşi perfectau educaţia viitorii asasini. Iată ce se spune despre tabăra de la Carmen Sylva, de exemplu: "*Locul unde s-a organizat această tabără, a fost dăruit de familia marelui bogătaş Movilă. Printre cei care au vizitat tabăra, un număr destul de mare l-au reprezentat doamnele şi domnişoarele din înalta societate, care, atrase de curiozitate au dorit să cunoască pe tinerii "trăsniţi" în căutarea de distracţii tari. Aşa s-a stabilit o serie de aventuri galante, în special cu mulţi dintre şefii legionari, care nu s-au lăsat prea mult rugaţi să cedeze. Dacă şi pe această cale se perfecta o cât mai strânsă colaborare legionaro-burgheză, nu-i mai puţin adevărat că, în tabără, şi-ndeosebi aici, la Carmen Sylva, s-a perfectat educaţia viitorilor asasini*". În episoadele anterioare am reprodus, pe larg, mai multe asemenea declaraţii absurde, aşa încât consider că orice alte comentarii sunt de prisos.

(va urma)

Cuvine-se...

NICOLAE POP DIN BEIUŞ

Iubit de cei mulţi şi respectat, în felul lor, până şi de duşmanii ireductibili ai idealurilor sale, profesorul pictor Nicolae Popo, "baciul Niculiţă" pentru vecini, copii şi oamenii de omenie din Beiuş, oraşul de veche tradiţie culturală românească din Bihor, a trecut, în 20 septembrie a.c. de la osârdia pământească la gloria eternităţii, la venerabila vârstă de 88 de ani.

"Ceva s-a rupt în mine", spunea la înmormântarea bunului şi vechiului său prieten Virgil Cosma, căruia i-a făcut un cald panagiric, pentru ca, exact la două luni, să plece dintre noi spre a-l regăsi. Prietenii şi cunoscuţii îi pot vedea acum, cu ochii sufletului, povestind, într-o oază de lumină edenică, despre Căpitan şi Gardă" şi despre toate împlinirile şi neîmplinirile noastre din această lume.

Beiuşul, prin oamenii săi de bine - nu puţini - l-a condus la locul de veşnică odihnă, cu pioşenie şi întristare. Pleca dintre ei un om care a corespuns toată viaţa lui semnificativului moment imortalizat de un mare poet ardelean:

Şi popii nostru-ntâmplător
Un oaspe-atunci să-i vie:
-Pe cine-ai îngropat, părinte?
-Pe-un om de omenie.

Omenia aceasta românească, plină de dragoste de neam şi ţară, ca şi de semenii săi de oriunde, nu s-a şters de pe chipu-i împăcat cu lumea şi cu Dumnezeu, nici în sicriu. Un cuvânt de recunoştinţă şi de rămas-bun i-a rostit şi un fost elev al său, maghiar, pentru că l-a învăţat pictura, pe el şi încă pe câţiva pictori maghiari, acum consacraţi. Tot acesta l-a evocat şi pe maiestrul lui Niculiţă Pop, pe prietenul lui Bela Bartok, profesorul Ioan Buşiţia, tot legionar, care crease în Beiuş o adevărată şcoală de pictură, al cărei adevărat reprezentant va rămânea, în mod sigur, Niculiţă Pop.

Urbea aceasta de aleasă respiraţie şi inspiraţie autohtonă, l-a adăpostit şi l-a prigonit, prin conducătorii ei vremelnici, după mersul schimbător al istoriei. Şi l-a văzut astfel pe Niculiţă Pop, după cei şaisprezece ani de închisoare comunistă, măturând străzile şi curtea unei cooperative locale, apoi recalificându-se, pentru a se pensiona tâmplar, ca ulterior să fie înmormântat ca cetăţean de onoare al ei. Urbea şi-a reabilitat astfel propriul obraz, fiindcă Niculiţă Pop nu avea nevoie de reabilitare. El le-a primit pe toate cu aceeaşi seninătate şi iertare creştinească, ce-i străluceau pe faţă şi după încremenirea ei.

Veşnică recunoştinţă vor trebui să mărturisească şi să-i poarte Moţii, a căror viaţă de continuă pribegie în opinci şi straie ponosite, pentru pâinea (mălaiul) copiilor, le-a trecut-o în nemurire prin număratele sale tablouri. Moţii au fost aproape exclusiv subiectul lui, realizat într-un chip magistral şi unic. Pe ei i-a iubit şi imortalizat şi la cele două expoziţii de răsunet ale sale. Intelectualilor moţi, prezenţi şi viitori le rămâne "povara" recunoştinţei faţă de memoria acestui maestru. Iar nouă, celor ce l-am cunoscut şi iubit, cântându-i în duh "Plânge printre ramuri luna...", să-i păstrăm curată amintirea, unindu-ne inimile şi cugetele într-un adânc simţit. "Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească!"

Sebastian MOCANU

55 DE ANI DE LA ASASINAREA LUI NICOLAE IORGA

Între adevărul tragic şi minciuna stângistă

Pe 28 noiembrie 1940, pe câmpia de lângă Strejnic, era găsit cadavrul ciuruit de gloanţe al marelui savant Nicolae Iorga (care împlinise 69 de ani cu câteva luni înainte). A fost, desigur, unul dintre cele mai reprobabile evenimente din agitata viaţă politică a epocii. Scenariul crimei este îndeobşte cunoscut: savantul a fost lichidat de o echipă de şapte legionari obscuri (tot aceiaşi, se pare, cu asasinii lui Virgil Madgearu, eliminat în aceeaşi zi), care-l ridicaseră din vila sa de la Sinaia (cea de la Văleni, unde locuia de obicei, fusese avariată de cutremurul din acea toamnă) în seara zilei de 27 noiembrie, sub cuvânt că au ordin să-l ducă la Bucureşti, pentru "un interogator". Savantul însuşi îşi bănuia soarta, iar contemporanii afirmă că asasinatul "plutea în aer", cum se întâmplase şi-n urmă cu şapte ani, în cazul lui I. G. Duca.

E greu să priveşti faptele "la rece", deşi, după 55 de ani, o oarecare detaşare devine firească şi necesară. Că ucigaşii au aparţinut mediilor legionare e una; că însă Mişcarea Legionară ar putea fi culpabilizată generic, aceasta e discutabil. Ca şi în cazurile "Nicadorilor", "Decemvirilor" şi "Răzbunătorilor" (echipele care-i "pedepsiseră" pe I. G. Duca, Mihai Stelescu şi Armand Călinescu), pare să fi fost vorba de o acţiune pe cont propriu, fără implicarea sau girul conducătorilor superiori ai Gărzii. Mai multe mărturii confirmă că Horia Sima a trăit un adevărat şoc la aflarea cumplitei veşti, nu atât din compasiune faţă de N. Iorga (pe care legionarii, după cum vom vedea, nu prea aveau motive să-l iubească), cât realizând gravitatea politică a faptului, ce punea o armă redutabilă în mâna duşmanilor legionarismului şi-i marca "obrazul" istoric cu o pată de neşters. Oricâte limite ar fi avut ca om şi politician, N. Iorga era un mit naţional. Legionarii înşişi simţiseră acest fapt şi lui i se datora împrejurarea că istoricul, deşi purta principala responsabilitate morală (şi nu numai) pentru arestarea, parodia de proces şi asasinarea lui Corneliu Codreanu, nu se afla printre vinovaţii întemniţaţi la Jilava (în aşteptarea unei judecăţi care n-a mai avut loc). De altfel, dacă acel grup legionar rebel n-ar fi acţionat precipitat, "pata istorică" ar fi marcat probabil, câţiva ani mai târziu, "obrazul" comuniştilor...

Să remarcăm şi un alt fapt. Toate asasinatele legionare de până atunci (este vorba de cele enumerate mai sus, căci împuşcarea prefectului C. Manciu, în 1924, n-a fost un asasinat, făcându-se *în legitimă apărare*, cum s-a şi stabilit în justiţia vremii, care l-a achitat pe Codreanu) fuseseră urmate invariabil de *autopredarea* şi *mărturisirea* făptaşilor, care putuseră trece astfel drept martiri ai unei cauze. În cazul crimelor de la sfârşitul lui noiembrie 1940, făptaşii au fugit şi s-au ascuns, ca nişte criminali de rând, unii fiind condamnaţi în contumacie. Deşi comisă de elemente cu apartenenţă gardistă, lichidarea lui N. Iorga nu mai poartă pecetea "pedepsirii" de tip legionar, ci a unui asasinat politic ordinar, pe cât de monstruos, pe atât de inoportun. E şi acesta un semn al unei anumite degradări interne a legionarismului, pe fondul tensionat şi confuz de după dispariţia Căpitanului.

Astăzi, în afara cercurilor legionare, oamenilor le este obscur ce-au avut legionarii cu "marele Iorga". De aceea, nu-i inutil să reamintim câteva fapte, pe fondul general al epocii respective.

Începând din anii '20, N. Iorga devenise o personalitate tot mai controversată, din punct de vedere politic şi moral. Octavian Goga îl putuse califica (*Mustul care fierbe*, Bucureşti, 1927, p. 88) drept "monumentala incarnaţie a proorocului, care şi-a mâncat tablele legii". Orbit de orgoliu, neînţelegând noile vremuri şi înstrăinându-se de generaţiile tinere, N. Iorga devenise, treptat, un titan desuet şi singuratic, necontestat în templul ştiinţei lui, dar adeseori ridicol în arena publică şi tot mai incoerent în manifestările sale politice. Guvernul pe care l-a prezidat (în 1931-1932) a reprezentat cel mai răsunător eşec guvernamental din România Mare. Mai târziu se va complace să fie o unealtă obedientă a ambiţiilor dictatoriale şi a pornirilor antiromâneşti ale lui Carol II (de formarea căruia se ocupase pe vremuri), inclusiv în acel ridicol Front al Renaşterii Naţionale. Acrit şi pătimaş, ura lui devine adeseori stihială. Gazetăria lui capătă şi ea, mai mult decât oricând, tonuri viscerale. Nu-i cruţă decât pe cei dispuşi să se smerească în umbra lui. Nu numai că între el şi cei mai tineri se sapă o prăpastie, dar se răcesc şi multe dintre vechile prietenii şi colaborări. Faimoasa glumă a lui A. C. Cuza are un tâlc mai general; ieşind din Universitate, Iorga se încrucişează cu acesta pe trepte şi-l întreabă, cu o politeţe rece, ce mai face; răspunsul vine tăios: "După cum vezi, d-le Iorga, eu urc, iar dumneata cobori"...

Generaţia de la 1922 avusese în N. Iorga - ca şi în A. C. Cuza, O. Goga, N. C. Paulescu, S. Mehedinţi, I. C. Cătuneanu, C. Şumuleanu sau I. Găvănescul - unul dintre principalii săi dascăli naţionalişti. Ruptura dintre "tineri" şi "bătrâni", pecetluită prin înfiinţarea Legiunii Arhanghelul Mihail (1927) pe ruinele Ligii Apărării Naţionale Creştine (L.A.N.C.), a dus, implicit, şi la îndepărtarea de profesorul Iorga. Acesta nu le iartă legionarilor lipsa de smerenie în faţa personalităţii sale de "apostol al neamului" şi apetenţa către mentori spirituali şi politici mai tineri. Pe de altă parte, profesorul alunecase, între timp, spre tabăra masonică. În 1932 semnează, ca Preşedinte al Consiliului de Miniştri, un decret de dizolvare a Gărzii de Fier, deşi aceasta nu săvârşise, la data respectivă, nici un act de violenţă. (Se trece prea uşor cu vederea faptul că violenţele legionare s-au ivit ca *replici la abuzurile puterii politice* în funcţiune; legionarismul *a fost silit*, practic, să devină extremist!). Iorga continuă să-i denigreze pe legionari, uneori fără nici un temei serios, iar diatribele din primăvara lui 1938 n-au fost decât un pisc al urii sale, de care Carol II a ştiut să se folosească în mod abil. Răspunzând numeroaselor defăimări din "Neamul Românesc" (veche publicaţie iorghistă), Căpitanul îl acuză pe profesor, într-o scrisoare deschisă, de "necinste sufletească": "Dar din adâncul unui suflet lovit şi nedreptăţit, îţi strig - şi îţi voi striga şi din adâncul gropii - că eşti *un necinstit sufleteşte*, care ţi-ai bătut joc pe nedrept de sufletele noastre nevinovate". Se vede că Zelea Codreanu n-ar fi aprobat însă în nici un caz asasinatul de mai târziu: "Nu veţi întâmpina nici dumneavoastră, domnule profesor, şi nici ceilalţi care v-aţi asumat răspunderea unei sângeroase şi nedrepte opresiuni, nu numai nici o violenţă, dar nici măcar vreo opunere" (Căpitanul dizolvase partidul - v. *Circulara Nr. 148* - încă din februarie, neacceptând să mai activeze politic în condiţiile dictaturii regale; el transmisese tuturor legionarilor mesajul rezistenţei non-violente, spre a nu preface România "într-o Spanie însângerată"; din păcate, sângele avea să curgă după ce el nu va mai fi: e calea pe care au forţat-o Palatul şi Guvernul, declanşând un adevărat "terorism de stat", în urma căruia au fost exterminaţi aproape 300 de legionari, începând cu Codreanu însuşi; e o mistificare abjectă să se vorbească de "crimele legionare" fără a se ţine seama de *mult mai numeroasele crime împotriva legionarilor!*). N. Iorga este sfătuit de Palat - care căuta un pretext să-l aresteze pe Codreanu - să-i intenteze acestuia proces de ultragiu. Iorga se conformează şi continuă să pună paie pe foc. Jubilează la condamnarea lui Codreanu şi este de presupus că a jubilat şi la asasinarea acestuia în stare de detenţie. În fine, în 1939, când "pedepsitorii" lui Armand Călinescu (executaţi fără judecată) au fost expuşi pe cheiul Dâmboviţei, "marele Iorga" loveşte cu piciorul în cadavre! "Cred că atunci şi-a semnat singur - spunea un martor ocular - condamnarea la moarte"...

Iorga devenise atât de monstruos în prejudecăţile şi patimile sale încât am putea spune despre el, mult mai îndreptăţit, ceea ce spunea G. Călinescu despre bietul Slavici: că în 1940 "moartea a scăpat opera de om"... Cu precizarea că ar fi fost totuşi mai bine - pentru toată lumea - să fi murit de moarte bună.

Toate acestea reprezintă un adevăr tragic şi complex al istoriei noastre. Abordarea lui demagogică şi unilaterală e un semn de grosolănie sufletească şi intelectuală, pe care nu-l credem de bun augur în perspectiva viitorului. Sângele legionar n-a avut altă culoare decât sângele lui Iorga!

După o jumătate de veac de minciună, s-a spus că singura noastră şansă reală ar fi adevărul. Modul în care istorici de profesie (Dinu C. Giurescu, Ioan Scurtu, Cristian Popişteanu etc.) au prezentat public evenimentele din noiembrie 1940 (pe fondul mai general al istoriei noastre interbelice) ne-a dovedit încă o dată, spre sfârşitul lunii trecute, cât de departe suntem, în continuare, de "etica adevărului". Istoriografia noastră stă, ca şi ieri, sub handicapul "imperativelor ideologice". Teama de *adevărul gol* este şi ea o tragedie naţională.

Dar o culme a indecenţei şi a tupeului demagogic a fost reprezentată de apariţia pe postul naţional de televiziune a preşedintelui Ion Iliescu, care a făcut un aspru rechizitoriu al legionarismului şi al "totalitarismului" în genere, de ai fi zis că dumnealui este vreun înger justiţiar, iar nu o relicvă a celui mai criminal regim din toată istoria României, pe care l-a slujit cu "elan revoluţionar" încă din prima tinereţe! Comunismul, din a cărui ierarhie superioară a făcut parte actualul preşedinte (a se vedea, de pildă, *Schiţa de portret* din "Puncte Cardinale", Nr. pe iul.-aug. 1995, pp. 1-2), a întrecut în violenţă şi oroare nu doar tot ce au ajuns să facă legionarii, dar şi tot ce aceştia ar fi fost în stare să gândească. Legionarii au comis 3 (trei) asasinate politice din 1927 până în 1939, iar după cei ei înşişi au fost măcelăriţi cu sutele (septembrie 1939), au făcut să mai cadă capetele unor călăi direcţi sau indirecţi (noiembrie 1940). Atât. (Uciderile de evrei ce li s-au imputat n-au fost niciodată cu adevărat dovedite drept legionare, fiind doar un ingredient al "legendei negre" despre legionarism, aşa cum a fost ea ticluită în oficinele vechii Siguranţe sau în anumite cercuri evreieşti ce nu puteau înghiţi *naţionalismul creştin* al Mişcării). Cum pot fi judecaţi legionarii de politrucul unui regim care a exterminat câteva sute de mii de români, care a umplut închisorile cu tot ce a avut această ţară mai curat şi mai valoros şi care a făcut României mai mult rău decât migraţiile barbare şi fanariotismul luate la un loc?!

Lui Ion Iliescu îi pasă de uciderea lui Iorga tot atât cât îi va fi păsat şi de uciderea lui Iuliu Maniu de către comunişti! Dumnealui n-a făcut decât să încerce exploatarea demagogică a comemorării unei tragedii naţionale, în interes strict propagandistic. Plângând de mila aşa-zişilor "martiri ai democraţiei", preşedintele încearcă să treacă el însuşi drept un democrat. Criticând "extremismul" în principiu (asociat automat cu "antisemitismul"), preşedintele încearcă să se facă agreat de cercurile evreieşti internaţionale. Amintind că Regele Mihai (complexul psihanalizabil al actualei Puteri neocomuniste) a semnat decretul de instituire a Statului Naţional-Legionar (14 septembrie 1940), preşedintele încearcă să lovească monarhia sub centură. Şi, apoi, nici o apariţie televizată "la o oră de vârf" nu strică în perspectiva apropiatelor alegeri!

În ce priveşte interesul mai general de a întreţine "legenda neagră" legionară, el se leagă de tendinţa de a avea la îndemână nişte "ţapi ispăşitori" atât pentru viciile şi neîmplinirile trecutului, cât şi pentru viciile şi neîmplinirile prezentului (a se vedea, în acest sens, tărăboiul disproporţionat făcut, faţă de câteva lăturalnice şi inofensive manifestări neolegionare, de ultimul raport al S.R.I.; un articol pe această temă poate fi citit în pag. 14 a Numărului de faţă), dar şi de teama tuturor lichelelor faţă de o eventuală fermitate justiţiară, prin care legionarii au reuşit să tulbure odinioară tot putregaiul politicianist al vremii lor.

Răzvan CODRESCU

CIOMĂGEALA CA ARTĂ (III)

Legionarii! Un nume care şi astăzi, încă, stârneşte controverse şi contestări vehemente; de-a lungul timpului, a produs uri feroce şi adeziuni totale, până la moarte. Supravieţuirea politică a legionarilor, după o atât de îndârjită, îndelungată, calificată prigoană, e un miracol, căci n-a fost scutită nici de asasinatele în masă, pe vremea lui Carol II, nici de plutoanele de execuţie ale lui Antonescu. Apoi, normal ar fi fost ca noua putere "populară" instituită după 23 august 1944, opusă regimurilor anterioare, "burgheze", să se arate mai îngăduitoare cu aceşti opozanţi, contestatari ai trecutei orânduiri. Dar n-a fost aşa. Dimpotrivă. A urmat hăituirea, căutarea lor până şi-n gaură de şarpe, puşcăriile şi lagărele pe scară mare (industrializarea detenţiei), reeducarea, în fine rătăcirea de patruzeci de ani prin cel mai mare pustiu al tuturor timpurilor şi continentelor: comunismul.

Când a venit comandant al Coloniei Peninsula, de pe Canal, de la Valea Neagră, evreul Lazăr Tiberiu a început, fără să piardă nici o clipă, să-i "prelucreze", să le facă "educaţie politică" miliţienilor din subordine, pentru ca aceştia să "ascută vigilenţa", să fie, tot timpul, "cu ochii pe bandiţi" şi în special pe legionari. Despre noua situaţie, repede au fost puşi la curent şi deţinuţii, ba şi cu unele amănunte. Aşa, de exemplu, s-a aflat că la o şedinţă unul din caralii, "mai puţin pătruns", care probabil păstra un strop din ţărăneasca-i şiretenie de acasă, făcând-o pe prostul, l-a întrebat pe comandant cum să-i recunoască din mulţime, de unde să ştie el care sunt legionari şi care nu. Lazăr l-a lămurit: "Mă, când vezi că unul, când trece, ţine capul sus şi se uită la tine ca la un căcat, să ştii că ăla e legionar!''.

Am citit, după decembrie '89, în publicaţii diferite, opinii, prezentări, caracterizări, concluzii privind fenomenul legionar, scrise de autori cu pretenţie de cunoscători ai domeniului, de la Ştefan Palaghiţă, fost membru marcant al Mişcării Legionare, şi până la Zigu Ornea, comunistul erudit, specializat în spurcarea oricărei valori româneşti. Nici una dintre părerile exprimate nu e atât de concisă şi sugestivă ca aceea a lui Lazăr, mai sus citată, care, în plus, are calitatea de a se face înţeleasă şi de miliţieni, evident nu prin elevarea, ci prin suculenţa limbajului.

Era prin iunie sau iulie 1951 când, în camera noastră din Reduitul Jilavei, l-au adus pe Dumitru Groza (Nea Mitică), fostul şef al Corpului Muncitoresc Legionar, cel prin care istoricii din stirpea intelectuală a lui Mihai Roller , acuzându-l că ar fi fost agent al Moscovei, caută să demonstreze "indubitabila" legătură dintre comunişti şi legionari. Tocmai pe el şi-au găsit să-l confunde, pe inconfundabilul Nea Mitică!

Venea direct de la Ministerul de Interne, de la anchetă. Era plin de vânătăi, şchiopăta şi mergea aplecat într-o parte. După ce îl cocoşaseră în bătaie, îl puseră la maşina de întins: un aparat ''nou'', ce funcţiona după o tehnică larg utilizată în Evul Mediu. Aceasta consta din legarea separată, cu funii, a mâinilor şi picioarelor şi tragerea lor în cele patru direcţii. Văzându-l în cel hal era, băieţii încercau să-l ajute, să-i oblojească rănile, dar Nea Mitică avea altele, nu acorda nici o atenţie unor astfel de amănunte. Pentru cei ce-l aduseseră în această stare nu avea decât cuvinte de dispreţ: "Dă-i mă-n mă-sa! Ăştia nu ştiu să bată. Nişte ciomăgari! Să fi văzut ce băteau ceilalţi, poliţia Chiorului, moştenită şi de Antonescu. Adevăraţi meseriaşi! Ăştia? Au sărit pe mine vreo şapte... care cu beţe, care cu cravaşe, care cu pumnii, care cu şpiţul pantofilor, după ce m-au doborât la pământ. Nişte idioţi. Urlau la mine, urlam şi eu ca să nu se vadă că mă pufnea râsul. Îmi spuneam în gând: Cu asta vreţi să speriaţi, mă tolomacilor, pe unul care a avut de-a face cu Siguranţa lui Carol II, a lui Antonescu, cu *Gestapo*-ul lui Hitler şi NKVD-ul lui Stalin? Asta-i anchetă, mă gâlmelor?".

Aşa-şi manifesta nemulţumirea, pentru felul cum a fost tratat la anchetă, Dumitru Groza. La multe am fost de faţă, multe am auzit ascultându-i pe ''bătrâni'', fără să le înţeleg întotdeauna, dar nu mai pomenisem să se arate cineva nemulţumit de calitatea bătăii primite! Ciudăţeniile trec; întrebările, însă, rămân.

Torţionarii, e ştiut, au ierarhia lor. Există ajutori de călăi şi călăi calificaţi, anchetatori şi anchetatori-şefi, după cum au existat în trecut slujbaşi ai "Sfântului Oficiu", de la aprozi la Mari Inchizitori. Întrebarea e dacă şi-n rândul răbdătorilor de cursă lungă au apărut trepte? Cei care au rezistat, atât torturii cât şi tentaţiei de a se refugia în moarte, au început oare şi ei să se stratifice, să se aşeze pe trepte de tipul masonicelor "grade"? Să fie şi supravieţuitorii anchetelor şi temniţelor îndreptăţiţi, în baza poziţiei ierarhice unde se situează, să pretindă un tratament corespunzător valorii lor? Asta ar însemna să se aplice fiecăruia bătaia, stâlceala, ruperea de oase, corespunzătoare rangului. Nu pretind oare unele victime cam mult? Atunci n-am priceput şi am pus-o pe seama faptului că e greu să-i înţelegi pe bătrâni, tânăr fiind. Nici acum însă.... Suportarea torturii poate fi o virtute, hai, o artă. Dar un merit?!...

Anchetatorul şi anchetatul formează un cuplu. Mariajul acesta constă dintr-o succesiune de apărări şi atacuri, de pânde, izbucniri zgomotoase şi tăceri molcome. Unii cred că adversitatea merge până la suflet; dar se trece şi dincolo.

În împărăţia gulagului n-au existat spectatori. Revoluţia pricinuită de reeducare n-a îngăduit nici neutri, nici indiferenţi. Doar două categorii: călăi şi victime. Numai că, şi aici e dificultatea celor ce vor să înţeleagă fără să fie în stare să simtă, indivizii au trecut, pe rând, de mai multe ori, prin cele două roluri: suportau şi chinuiau, schingiuiau şi răbdau, o dată, de două, de trei ori... până când toată coaja, toată zgura, era dată jos. Ce rămânea? Animalul curat sau omul curat. "Aici e înţelepciunea" (APOCALIPSA 13,18)

Constantin IORGULESCU

SEMNALE NELINIŞTITOARE DINSPRE RĂSĂRIT

Faptul că tratativele de la Dayton (SUA, sub patronaj american) dintre protagoniştii conflictului bosniac, s-au finalizat cu un acord ce se doreşte un prim pas pe calea păcii, nu poate decât să dea satisfacţie tuturor celor ce doresc cu adevărat instaurarea unei stări de normalitate între etniile, confesiunile şi statele din spaţiul fostei Iugoslavii. Numai că, la o privire mai atentă înspre miezul problemelor, se dezvăluie componente şi stări de lucruri deloc simple şi nicidecum liniştitoare.

Consecventă atitudinii sale, ferm şi echivoc exprimate, cu privire la extinderea NATO spre centrul şi vestul Europei, Rusia nu se arată deloc dispusă să accepte punerea sub semnul îndoielii a statutului său de mare putere, aşa cum, cu naivitate, s-ar fi putut crede la momentul aparentei dezmembrări a vechii URSS. Pentru a-şi menţine o prezenţă nu doar simbolică în Balcani, Moscova a impus Apusului o implicare militară rusească în acţiunea de orchestrare a evoluţiei evenimentelor postbelice în Bosnia, reuşind obţinerea unui statut militaro-politic privilegiat.

Şi de această dată, România a pierdut şansa de a se afla într-o poziţie avantajoasă în privinţa colaborării cu NATO, ratând stabilirea pe teritoriul său a bazelor legislative destinate intervenţiei în Bosnia. Factorii de decizie ai alianţei atlantice au preferat Ungaria, ale cărei oferte au fost prompte, în timp ce în România pare să fie prioritară preocuparea pentru menţinerea şi alimentarea zâzaniei româno-maghiare, care este garanţie a menţinerii ţării în sfera de influenţă şi control rusesc, iar nicidecum a accesului în structurile euro-atlantice.

Dacă de pe urma embargoului împotriva Serbiei statul român s-a ales cu un gol de multe miliarde de dolari în visteria ţării, pungile celor ce au încălcat interdicţiile s-au umplut cu sume fabuloase; şi nu-i vorba aici, în primul rând, de micii traficanţi peste Dunăre, ci de marii profitori "cu acte în regulă".

Pe măsură ce Rusia îşi consolidează poziţia în CSI şi se implică tot mai mult în problemele balcanice (cu susţinere occidentală, din nefericire), veştile dinspre Răsărit, de la Moscova şi Chişinău, nu sunt deloc liniştitoare. Nici vorbă de materializarea tratativelor şi a relaţiilor de "frăţietate" între românii de pe cele două maluri ale Prutului! Visatele "poduri de flori" de peste râul ce desparte fraţi, au devenit demult garduri adevărate de sârmă ghimpată.

În cursul lunii noiembrie, din partea Dumei de Stat şi a Ministerelor Apărării şi de Externe ale Rusiei au fost lansate semnale deloc voalate. Mai întâi, în Duma a fost avansată ideea, concretizată într-o rezoluţie, conform căreia "Transnistria este declarată zonă de interes strategic special pentru Rusia". Iniţiativa a fost dublată de afirmaţia factorilor responsabili de politica externă a Rusiei "cu privire la interesul special al acestei ţări şi locul privilegiat rezervat relaţiilor sale externe cu Repubilca Moldova". Numai că "Transnistria" este tocmai regiunea separatistă a autoproclamatei "Republici Moldoveneşti Nistreene" - teoretic, constituţional şi legal parte componentă a "Republicii Moldova", stat ce se declară independent şi unitar! În lumina acestor declaraţii, acordurile moldo-ruse în privinţa retragerii Armatei a 14-a rămân fără valoare...

Pe de altă parte, aceleaşi autorităţi de la Moscova au declarat că Rusia nu mai este în măsură să respecte "Tratatul de securitate europeană" în privinţa reducerii armamentului convenţional, act ce trebuia să fie urmat de limitări proporţionale de personal militar dizlocat în diverse zone, dar mai ales în flancul sudic şi sud-vestic al Federaaţiei Ruse. Deloc întâmplător, aceasta este tocmai regiunea geostrategică a Ceceniei şi a "Transnistriei" (ultima, poartă spre Balcani, la hotarul spaţiului românesc).

România, care şi-a îndeplinit obligaţiile de reducere a forţelor sale conform prevederilor amintitului Tratat, este şi ea direct vizată de această ultimă sfidare rusească. Presiunile Moscovei asupra Chişinăului nu au rămas fără urmări. Membră a CSI, "Republica Moldova" şi-a declarat foarte recent doar interesul în privinţa "parteneriatului pentru pace", nu şi cel de aderare la structurile NATO. Când sunt nori la Moscova, continuă să se deschidă umbrelele prin alte părţi...

Nicolae POP

CINE "CONSPIRĂ" ŞI CINE "DECONSPIRĂ"?

Ştim care ne sunt duşmanii. Nu le cunoaştem însă tot arsenalul cu care sunt în stare să ne atace. Cu fiecare lovitură primită, ni se dezvăluie noi procedee şi tehnici de atac. În războiul psihologic al dezinformării, oculta anticreştină utilizează, în fel şi chip, metoda compromiterii. A pune în gura unor oficine dubioase - partide politice manipulate din culise securiste sau masonice, persoane dezechilibrate psihic, oameni imorali etc. - anumite adevăruri incomode, ce nu mai pot fi tăinuite, este o tehnică a dezinformării care, în România post-decembristă, se aplică perfid şi împotriva presei naţional-creştine.

În numărul din ianuarie-februarie 1994 al revistei "Puncte Cardinale" apărea articolul intitulat *Masoneria plănuieşte transformarea Sf. Munte Athos în ... centru turistic!* Autorul (acelaşi cu semnatarul acestor rânduri) îi atenţiona pe creştinii ortodocşi din România asupra planului masonic "Ioan Vekos" (sprijinit de politicienii din Grecia) cu privire la intenţia desfiinţării treptate a milenarei comunităţi duhovniceşti athonite (numite de tradiţia ortodoxă şi "Grădina Maicii Domnului"). Vestea sosise cu Părintele Petroniu Tănase, Stareţul Schitului românesc "Prodromu" din Sf. Munte (a se vedea şi "Vestitorul Ortodoxiei", Nr. 105, din 15. 11.'93). Se pare că articolul nostru a deranjat anumite cercuri oculte, drept care acestea au încercat să compromită atât informaţiile cuprinse în articol, cât şi pe semnatarul lor. Calea de compromitere a fost aleasă cu destulă abilitate...

Tabăra de tineret Costineşti, iul.-aug. 1995: campanie apocaliptică de satanizare în masă tineretului, prin orgiile sexuale în aer liber, organizate în perimetrul numit "Golful francezilor", de către organizaţia dubioasă a ''profesorului Yoga Gregorian Bivolaru '' (despre orgiile săvârşite acolo s-a mai scris, pe larg, în anii trecuţi, în diferite publicaţii cotidiene sau periodice).

"Profesorul" G. B. organizează conferinţe pentru studenţii veniţi la Costineşti şi, în general, pentru tineretul aflat temporar în staţiunile de pe Litoral. Se distribuie broşuri şi cărţi, înainte şi după aşa-zisele conferinţe, acestea fiind "punctate" cu pauze în care adepţii îşi manifestă public "învăţătura": sex în grup, băutul reciproc al urinei, cultul Phalusului etc. Lumea de bună-credinţă care se nimereşte prin preajmă(îmbiată cu cărţi, broşuri, pliante ce se distribuie gratuit) pleacă scârbită de "antihriştii lui Bivolaru"...

Una dintre tipăriturile distribuite la conferinţele lui G. B. a fost şi cea intitulată *Francmasoneria - Misterele dezvăluite ale unei gigantice conspiraţii satanice planetare* (broşură realizată de sinistrul *guru* şi apărută în 1995 la Editura Shambala din Bucureşti). Broşura tragea carte, având 145 de pagini (prefaţă, cuprins, texte, postfaţă şi chiar o stângace bibliografie).

Conţinutul tipăriturii lui G. B. este de-a dreptul uluitor, însumând cele mai importante texte de reacţiune creştină împotriva francmasoneriei (printre care enciclica papală *Humanum Genus* din 1884, cap. "Francmasoneria" din *Teologia luptătoare* a lui Irineu Mihălcescu, actul de condamnare a francmasoneriei emis de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în 1937, documentarul realizat cu acel prilej de Mitropolitul Nicolae Bălan, actul de condamnare echivalent emis mai recent de Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe a Ciprului, extrase din diferite publicaţii periodice), dar şi textul integral al vestitelor *Protocoale ale Înţelepţilor Sionului* (cu planul iudeo-masonic de cucerire lumii).

Undeva, pe la mijlocul compilaţiei (p. 86), a fost strecurat şi textul nostru despre agresiunea masonică împotriva Sfetagorei. Este singurul text reprodus de "editorul" Bivolaru căruia nu i se citează sursa, creându-se astfel impresia că eu aş fi colaboratorul direct al acestui personaj! Un exemplar mi-a fost adus acasă de o cunoştinţă, cu următorul comentariu (care mi-a tăiat respiraţia): "Ţi-am citit articolul pe care l-ai scris pentru Bivolaru - *gurul* sataniştilor!"...

Textele anti-masonice astfel răspândite sunt automat demonetizate; puse sub tutela unui "nebun", pot trece ele însele drept tot nişte "nebunii"... G. B. ne apare ca o unealtă - conştientă sau inconştientă - a însăşi "conspiraţiei satanice planetare" pe care s-ar zice că o divulgă! Dar, cine ştie, poate că, într-adevăr, "cui pe cui se scoate"... Noi n-am dori însă să fim asociaţi în vreun fel cu persoana G. B. pentru nimic în lume. Este ceea ce am vrut să se ştie.

SILVIU ALUPEI

FRANCMASONERIA

MISTERELE DEZVĂLUITE ALE UNEI GIGANTICE CONSPIRAŢII SATANICE PLANETARE

DESPRE "COMPLEXUL IDEOLOGIC"

I. Hermeneutica sau arta interpretării "începe...din clipa în care, nemulţumiţi cu faptul de a aparţine tradiţiei transmise, întrerupem relaţia de apartenenţă, pentru a o semnifica", scrie Paul Ricoeur în volumul *Eseuri de hermeneutică*. Şi, puţin mai jos: "...hermeneutica trebuie să asume în ea însăşi momentul critic, momentul bănuielii, de la care pornind se constituie o critică a ideologiilor, o psihanaliză etc."[1]

Dar e demn de reţinut că orice critică are loc tot printr-o grilă ideologică, înainte de orice preferinţă subiectul aparţinând el însuşi unei tradiţii, unei ideologii. Problema, pentru subiectul hermeneut, aşa cum afirmă în repetate rânduri autorul, este mai întâi de a-şi însuşi acest adevăr primordial, iar apoi, ca o urmare firească a lui, de a efectua munca de interpretare nu pe baza prejudecăţilor proprii, ci în acord cu elementele textului sau acţiunii. Căci în arta interpretării, "constituirea sinelui şi a sensului sunt simultane"[2]. Un text se caracterizează prin două componente: structura lingvistică internă şi **proiectul** exterior. Esenţial este nu să impui textului propria capacitate de înţelegere, ci să te expui, lui să primeşti de la el un sine mai vast, derivând tocmai din proiectul lui, din lumea propusă, subliniază autorul.

Din cele expuse succint, înţelegem că hermeneutica nu poate să existe înaintea unei distanţări a semnificaţiei faţă de fenomen, şi asta începând cu limbajul, unde "semnul lingvistic nu se poate substitui vreunui lucru decât dacă **nu** este acel lucru" (p.53). Distanţarea este însă momentul secund, precedat cu necesitate de apartenenţa la fenomen; deci şi procesul interpretării trebuie să urmeze cele două etape: apartenenţa (trăirea) şi distanţarea.

II. Întrevedem, recitind aceste pasaje, posibilitatea existenţei unui "complex al ideologiei", identificabil la cei care încep să suspecteze istoria şi tradiţia de care aparţin, s-o psihanalizeze, confundând-o cu o ideologie în sens vulgar. Şi mă întreb dacă nu cumva este cazul celor care au aderat total şi intim la o ideologie devenită apoi caducă, iar acum suspectează orice alt sistem conceptual. Întreruperea apartenenţei la un sistem care a dezamăgit este urmată de o distanţare faţă de orice altă doctrină, ideologie etc., reprezentanţii acestei categorii devenind "neutri", considerând chiar o datorie afişarea unei "imparţiale obiectivităţi", prin zâmbete subţiri.

Problema capătă consecinţe mai grave când, pe de altă parte, se încearcă o proiectare în afară a acestui program autoimpus, folosindu-l ca explicaţie atotcuprinzătoare. Prin filtrul lui, totul este pasibil de a fi suspectat, asupra oricărui discurs planează prezumţia de vinovăţie, pentru că e considerat lipsit de inocenţă şi, prin urmare, "demn" de neîncredere.

Procedând aşa, nici nu se realizează că fundamentele profunde ale acestei atitudini izvorăsc, dimpotrivă, dintr-o angajare anterioară cât se poate de personală, de opusă distanţării, care acum suferă operaţiunea de uitare, de camuflare în subconştient. Găsind, bunăoară, tradiţia culturală (pe care o analizează) tarată de scăderi şi defecte intrinseci, mânuitorii acestei hermeneutici asupra trecutului se comportă ca victime ale unui transfer psihanalitic: defectele ideologiei la care aderaseră cândva cu entuziasm sunt atribuite acum (ca defecte în genere) tradiţiei pe care o iau sub lupă. Dar tocmai prin această încercare de "demistificare" sunt ei înşişi demni de atenţia noastră hermeneutică, datoare să reconstituie **etapele** procesului intelectual pe care l-am numit "complex ideologic":

1. **Aderarea** la o ideologie.
2. Sesizarea înşelăciunii, **dezamăgirea**. Totuşi, desprinderea de ea nu e atât o urmare a propriei decizii, cât a faptului că ideologia a devenit caducă, punând astfel subiectul în faţa unui fapt împlinit. De aici - distanţarea.
3. Însuşirea unei atitudini de **detaşare** faţă de orice discurs, bănuit *a priori* că ar putea să înşele speranţele subiectului, ceea ce cu greu ar mai suporta. Deci, odată cu detaşarea - **suspiciunea**.
4. Practicarea unei hermeneutici **incomplete** asupra tradiţiei, căreia nu i se mai dăruie afectiv (afectivitatea s-a consumat în ataşamentul dintâi), "dezvăluie" defecte, calităţi negative. (Transfer psihologic clasic: faptul de a se fi înşelat pretinde atribuirea de defecte oricăror altor idei sau valori; "Nici una nu e mai bună")

Acest fel de a interpreta ţine mai mult de psihanaliza reducţionistă, deoarece **militează numai pe faza secundă**, a distanţării, excluzând *ab initio* trăirea, experimentarea "pe viu" a ideologiei respective. (Subzistă aici şi teama obscură de a nu rămâne captivi în ea).

III. Dacă medităm atent la modelul acestui complex, observăm că nu este de loc nou, el acţionând către sfârşitul Renaşterii pe spaţii vaste, cu forţa unui scenariu bine articulat, la secularizarea disciplinelor spiritului, din care au derivat ştiinţele moderne "obiective", cu o metodologie strictă şi pretins infailibilă.

Când Culianu[3] a demonstrat voinţa hermeneutică deformatoare, proprie oricărei epoci în raport cu mesajul celor anterioare, el a tras consecinţele ce decurgeau de aici în ce priveşte imaginarul, produs al "aparatului fanntastic" (v.op.cit.) Conform acestora, începutul procesului de distanţare sau, cum spunea Gadamer (v.P.Ricoeur, op.cit.), "distrugerea raportului primordial de apartenenţă" faţă de imaginar, concordă cu întărirea atitudinii critice, la care contribuie bineînţeles, din plin, cenzura exterioară şi interioară (impusă şi autoimpusă). De la această jenă instituţionalizată faţă de producţiile imaginarului şi până la psihanalizarea lui sub mască hermeneutică nu mai e decât un pas.

Etapa următoare este începutul ruinării dexterităţilor bazate pe imaginar, distanţarea şi (auto)cenzura ducând la "solidificarea" lui. Tehnicile spirituale se degradează vertiginos, iar "frâiele" aruncate asupra lor sunt viitoarele reguli ale ştiinţelor moderne, care operează de-acum în lumea obiectelor sensibile. Căci detaşarea faţă de lumea internă, o "sleieşte" prin obiectivare; drept urmare logică, ea devine **de neînţeles**, adevărata ei natură, strâns legată de subiect, fiind pervertită.

Neînţelegerea imaginarului cheamă uitarea principiilor vechilor ştiinţe spirituale, iar, la limită, neînţelegerea unei lumi. Şi orice încercare de analiză a tradiţiei uitate, de pe poziţiile ştiinţelor moderne (moştenite ca zestre culturală de generaţiile ulterioare), este marcată de acelaşi complex al ideologiei (de data aceasta funcţionând, cum vom vedea, transistoric). Lipsa fazei de trăire **în** (sau cel puţin **întru**) obiectul cunoaşterii, îndreptăţeşte căutarea motivelor **iniţiale**, care au declanşat distanţarea critică.

Într-adevăr, ce anume a putut determina detaşarea unei lumi de cultura în care vieţuise până atunci?

Cred că nu greşesc dacă, pe urmele lui M. Vulcănescu[4], răspund că distanţarea provine dintr-o mare aşteptare înşelată. Lumea occidentală a resimţit un profund sentiment de dezamăgire după *millenium*-ul de aşteptare, văzând că Mântuitorul nu se mai iveşte.

Să ne oprim asupra unui amănunt semnificativ: în Răsăritul creştin frustraţia s-a manifestat la cote mult mai scăzute, sau chiar deloc. Este vorba deci de valorificarea diferită a aceleiaşi religii, adaptată la două contexte culturale distincte. În ambele cazuri e vorba de o preluare organică, dar nu trebuie să uităm că aşa cum a preluat raţionalismul etatist roman creştinismul primitiv, s-a conturat o doctrină a Bisericii Catolice cu un element **contractualist:** sângele Mântuitorului răscumpără păcatul, dând satisfacţie Tatălui. Această tentă se accentuează prin altoiul religiei creştine asupra popoarelor de nomazi abia sedentarizaţi, cu o concepţie riguroasă asupra onoarei, care, odată lezată, se cere răscumpărată prin sânge. Contractualismul doctrinei conduce la o tipologie asemănătoare a convertirii: ader la religie pentru că îmi garantează iminenta venire a Mântuitorului.

Înţelegem acum că distanţarea ulterioară faţă de tradiţie nu ar fi fost aşa radicală fără acest caracter contractualist, nesatisfacerea speranţei investite în credinţă (cu o pronunţată miză personală) ducând la ruperea înţelegerii, cu toate implicaţiile ce decurg de aici.

IV. Revenind acum la "complexaţii ideologic", observăm că trăsătura contractualistă a apartenenţei întăreşte şi mai mult modelul propus. Cel puţin în ţară la noi, această categorie a furnizat cel mai mare număr dintrecontractualiştii de azi. Şi când spun "contractualişti", mă refer nu numai la tipologia aderării, ci şi la concepţiile etalate în privinţa politicii, societăţii etc.

Raţionamentul de ieri, din vremea instaurării comunismului, era cam aşa: îmbrăţişez cu entuziasm cauza, deoarece îmi promite Viitorul de Aur. (Entuziaştii marxişti, care s-au "dezpăcălit" mai apoi, furioşi că Viitorul Luminos nu mai apare odată, sunt departe de a bănui că acest calapod al aderării - respingerii, trăit la înalte cote existenţiale, provine din acelaşi tip de mesaj mesianic şi eschatologic).

Atitudinea de astăzi (după instalarea sentimentului de frustrare), când se referă, de pildă la tradiţia culturală românească, se află în prelungirea contractualismului iniţial, plus distanţarea. În nici un caz nu va fi acceptată apartenenţa organică la istorie şi tradiţie; situarea pe poziţii contractualiste avantajează **tocmai fiindcă înţelegerea poate fi ruptă, dacă nu obţin ce pretind**. Şi, fireşte, analizând această tradiţie culturală, observă că nu prea le-ar putea oferi mare lucru în schimbul adeziunii. De aici - două poziţii ce pot fi simultane: ori respingerea tradiţiei (neîncheierea contractului); ori încercarea de a o falsifica potrivit grilei proprii (aplicarea hermeneuricii incomplete).

Aşa îmi explic cel puţin contractualismul foştilor stalinişti, ca şi al urmaşilor lor spirituali, neomarxişti din anii '60 şi '70, dar şi o parte a generaţiei '80.

Dar hermeneutica poate fi împinsă şi mai departe, dacă ne întrebăm **cine** sunt de fapt staliniştii cu mentalitatea contractualistă atât de pregnantă.

Spuneam că această categorie nu ar accepta situarea organică, în prelungirea tradiţiei şi a istoriei româneşti. De altfel unii nici nu aparţin acestei tradiţii! Există destule date pentru a proba că numărul românilor entuziaşti instalatori ai comunismului, este nesemnificativ. Găsim în schimb din belşug "reprezentanţi" evrei, adică ai acelei naţii cu un simţ contractualist foarte dezvoltat. Altă categorie o constituie românii formaţi în mentalitatea occidentală, unii francmasoni, ceea ce explică tendinţa de a gândi şi acţiona în sensul unei rupturi faţă de tradiţie. Mare parte a liberalismului autohton nu s-a situat într-o altă perspectivă, şi cu atât mai mult cel dependent de politica apuseană.

V. Atitudinea corectă ce ar trebui adoptată, în cazul unui raport de neapartenenţă organică la un fond cultural oarecare, ar impune obligativitatea morală ca orice încercare de apropiere, interpretare şi valorificare a lui să aibă loc cu acea dragoste şi înţelegere grijulie care singure oferă cheile cunoaşterii profunde şi adecvate. Exemplul suficienţei celor care iscodesc pripit şi superficial (dar "obiectiv") trecutul, permiţându-şi apoi să tragă cele mai inepte concluzii, este din păcate o realitate tristă.

Însă aici este vorba nu numai de o miză morală, ci şi de una ontologică. Fiindcă, aşa cum a demonstrat Gadamer[5], dacă nu suntem total încercuiţi de istorie, de ideologie, de tradiţie, aceasta se datorează tocmai **punctelor de intersecţie şi fuziune** a două conştiinţe diferite. Cu alte cuvinte, acceptarea unei înţelegeri pe baze corecte, a unei autentice deschideri către alte zări culturale, ne ajută să **transgresăm** lumea proprie.

*

"Complexul ideologic" se deschide asupra multor perspective ce pot fi explorate. Noi vom mai zăbovi o clipă doar asupra unei consecinţe care decurge dintr-o trăsătură intrinsecă a oricărei ideologii de grup. Iată ce scrie în acest sens P. Ricoeur (p.210): "Orice grup prezintă trăsături de orto-doxie, de intoleranţă la marginalitate. Poate nici o societate radical pluralistă...nu e posibilă. Există pe undeva un intolerabil, plecând de la care există intoleranţă. Intolerabilul începe atunci când noutatea ameninţă grav posibilitatea grupului de a se re-cunoaste, de a se re-găsi."

Iată deci că intoleranţa este, în anumite condiţii, o reacţie normală, firească a grupului social sănătos.

Pe de altă parte, din moment ce, de exemplu, pretinsa obiectivitate echidistantă, afişată de anumite instituţii suprastatale, nu înţelege realitatea unei Europe a naţiunilor, pe care o denunţă ca "tribală", intoleranţa ei faţă de alte concepţii este cu atât mai mult dovedită cu cât grupul care o susţine nu are organicitatea unuia etno-social, fiind, altfel spus, făcut, nu născut.

Este şi acesta un semn că provincialismul Occidentului în cultură, adevăr pe care Eliade nu obosea să-l repete, a coborât în arena politică, ceea ce arată că avertismentul nu a fost luat în seamă.

Florea TIBERIAN

Note: 1) Ed. Humanitas, Buc., 1995, pp 53-54. 2) Ed. cit., p.126. 3) V. *Eros şi Magie în Renaştere*, Ed. Nemira, Buc.1994, cap.12 *passim*. 4) *Creştinul în lumea modernă*, în *Logos şi eros*, Ed. Paideia, Buc.,1991, p.55 *passim*. 5) P. Ricoeur, ed. cit., p.91.

PATOLOGIILE FEMINISMULUI. O PSEUDO-TEOLOGIE A SEXUALITĂŢII

Feminismul nu este o invenţie a secolului 20; exista şi în veacul trecut o mişcare feministă decentă şi îndreptăţită, ale cărei obiective, e adevărat, nu s-au îndeplinit nici astăzi,decât în parte.

Secolul 20 cunoaşte însă o cu totul altă mişcare feministă, parte componentă (sau cel puţin tangentă) a mişcării **New-Age**, ale cărei revendicări ţin - cel puţin în ce priveşte sexualitatea -de domeniul patologiei. Ea a lăsat în urmă paşnicele revendicări privind egalitatea sexelor, pentru a solicita, în spiritul abrogării **new-age**-iste a polarităţilor, anularea oricăror deosebiri între sexe. Iată, de pildă, cum formulează Lutz von Pedberg, în lucrarea *Feminismus - eine ideologische und theologische Herausforderung*, obiectivele feminismului: "1.Lupta împotriva **sexismului**, a discriminării sociale a femeii: actuala societate este un patriarhat care se caracterizează prin oprimarea şi defăimarea femeii. 2.Lupta împotriva **patriarhatului**. Valorizare principial negativă a «dominaţiei bărbaţilor». 3.Lupta împotriva **societăţii actuale**. Feminismul, cu deosebire cel **new-age**-ist, năzuieşte spre un nou principiu de realitate, respingând societatea în actuala ei configuraţie".

Consecinţele acestei ideologii asupra familiei tradiţionale, asupra Bisericii şi asupra libertăţii sexuale vor fi examinate în cele ce urmează. Desigur, pot părea bizare aceste consideraţii despre feminism în fruntea unui articol dedicat cărţii unui bărbat - *O teologie creştină a sexualităţii. Descătuşarea sexului*, a lui Adrian Thatcher, despre care aflăm de pe coperta a 4-a că ar fi "directorul Centrului de Teologie şi Educaţie Creştină de pe lângă Colegiul Sf.Marcu şi Sf.Ioan din Plymouth, Marea Britanie"! "Teologia sexualităţii" pe care o propune autorul este cvasi-identică cu "teologia feministă" care, la rândul ei, este un reflex al ideologiei feministe. Şi, dacă "feminismul decurge din lipsa de feminitate'' (Nae Ionescu), feminismul asumat de o anumită "masculinitate" decurge, negreşit din lipsa de masculinitate...

Presupoziţiile "teologiei feministe"

Nu e de mirare că tocmai în spaţiul saxon - generator al eticii libertăţii înţelese ca posibilitate de a face orice - a putut să apară hibridul numit "teologie feministă"; să nu ne închipuim că el ar avea ceva în comun cu teologia cealaltă, fără atribut, ale cărei fundamente le mimează de fapt. Acest neopăgânism anticreştin ar merita mai degrabă numele de "religie a sexului". De ce este totuşi feminismul amestecat cu religia creştină? Fiind parte a mişcării **New-Age**, feminismul nu va respinge nici o religie, ci le va integra pe toate într-un nou sincretism religios, pe de o parte; şi, pe de alta, feminismul are ocazia să identifice în creştinism şi să poarte lupta cu cei mai înverşunaţi inamici ai săi: "patriarhatul" şi "sexismul".

Patriarhatul este "un ansamblu împământenit de atitudini care, în mod sistematic, au aplicat şi aplică o serie de discriminări faţă de femei" (p.9); deşi patriarhatul ar fi "mai vechi decât tradiţia iudeo-creştină", Biserica creştină ar fi, în opinia feminiştilor, un "instrument conştient al patriarhatului şi mijloc de opresiune şi susţinere a exploatării pe scară largă". Nu, nu este un citat din Marx, ci este vorba chiar de un autor feminist, Paul Avis, citat de feministul Thatcher. Nu doar Biserica ar fi "instrument de opresiune", ci şi cartea de căpătâi a acesteia, Biblia, "abundă în afirmaţii care reflectă concepţii patriarhaliste" (p.13).

La rândul lui, sexismul este, în "teologia feministă", "dicriminarea faţă de femeie în privinţa oficierii slujbei religioase şi identificarea tainei Sfintei Împărtăşanii cu dominaţia clerului bărbătesc" (p.17).

Războiul declanşat de feminişti împotriva Bisericii şi a cărţilor sfinte se desfăşoară în doi timpi: spre deosebire de femeile normale, caracterizate prin spirit conciliant şi împăciuitorist, femeile feministe, aceste "amazoane insurgente", cum foarte exact le caracteriza un autor contemporan, sunt mai radicale decât bărbaţii feminişti. Ele nu cred că mai poate fi restaurat ceva din învăţătura creştină şi solicită crearea unei spiritualităţi şi teologii post-creştine, ca şi o reconstrucţie post-creştină a lui Dumnezeu. Una dintre acestea, mai năbădăioasă, Daphne Hampson, declară creştinismul mort de-a binelea, în vreme ce "feminismul reprezintă marşul funebru al creştinismului, ca opţiune religioasă viabilă" (p.24). Bărbaţii feminişti sunt mai îngăduitori. Thatcher, de pildă, se aşează printre "reformatori", susţinând că "poate avea loc o «revizuire» a tradiţiei" (p.1)...

Epurarea feministă a Evangheliei

Doctrina creştină nu se poate împăca nicidecum cu evoluţionismul. Nu putem aşeza Cuvântul revelat în rândul lucrurilor lumeşti, care se degradează şi ies din uz; nu putem adăuga sau scoate ceva din Sfânta Scriptură, după cum ne dictează propriile interese sau diferitele grupuri de presiune. Nu putem "elimina presupoziţiile patriarhale din teologie" (p.10), pentru că nu avem dreptul să intervenim asupra Cuvântului dumnezeiesc. Cu atât mai puţin îi putem cere Bisericii să facă acest lucru, ea fiind administratoarea tainelor dumnezeieşti, pusă să vegheze la păstrarea Cuvântului revelat, nicidecum la răstălmăcirea acestuia! Dar aceasta se cheamă Ortodoxie. Cultele reformate şi reformabile se închină unui alt dumnezeu...

Este adevărat că la *II Cor.* 3,6 Iisus spune că "litera ucide, dar duhul face viu", referindu-se la posibilitatea îndreptării legii, pe care El a venit s-o înfăptuiască, ceea ce însă nu înseamnă că ne putem substitui noi lui Hristos pentru a îndrepta ceea ce nu ne convine din Biblie, aşa cum crede Thatcher: "Problema nu este ce **spune** Biblia, ci cum trebuie ea **înţeleasă**" (p.37).

Feminiştii cred că atât Vechiul, cât şi Noul Testament sunt inaplicabile problemelor contemporane, îndeosebi celor legate de sexualitate, de aceea, cărţile sfinte ar trebui "epurate". Dar să vedem modul de argumentare al feminismului.

1. Căsătoria: Autorul citează o serie de fragmente din *Col.*3,18; I *Petru* 3,1; *Efes.*5,22 care ar consfinţi obligaţia femeii de a se supune bărbatului. Cum aceasta înseamnă o formă de sclavagism, iar sclavagismul a fost respins de creştinism mai târziu, înseamnă că trebuie respinsă şi întreaga învăţătură scripturistică despre căsătorie! Un raţionament impecabil, nu? Dar să vedem ce spun textele însele: *Col.*3,18 le cere într-adevăr femeilor să se supună bărbaţilor, dar un verset mai încolo le cere bărbaţilor: "Iubiţi pe femeile voastre" etc.; I *Petru* 3,1 cere şi el femeilor să se supună bărbaţilor, dar la versetul 7 li se cere bărbaţilor: "Să daţi femeii partea ei de cinstire, ca unei împreună-moştenire a harului Vieţii"; *Efes.* 5,22 cere femeilor acelaşi lucru, dar versetul este precedat de un altul, care spune:''Supunându-vă unul altuia întru frica lui Hristos" şi urmat, la 22, de: "Bărbaţi, iubiţi pe femeile voastre aşa cum Hristos a iubit Biserica şi pe Sine S-a dat pentru ea". Deci: iubire, supunere reciprocă, respect, jertfă (dacă e cazul) a bărbatului pentru femeie; unde e "sclavagismul"? Dacă mai adăugăm şi faimosul verset din *I Cor.* 7,4, temelie scripturistică a căsătoriei creştine: "Femeia nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; tot aşa, nici bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia" - credem că nu mai e nevoie de nici o explicaţie.

2. Celibatul. Ca şi căsătoria, celibatul este în concepţia feministă o expresie a patriarhatului: "El înseamnă înăbuşirea sexualităţii şi oprimarea subiectului uman" (p.228), atunci când este impus clericilor homosexuali, şi, în ce priveşte temelia lui scripturistică, indicaţiile Sfântului Pavel nu pot fi luate în consideraţie, pentru că el ar fi făcut parte dintr-un "curent extremist", care aştepta revenirea iminentă a lui Hristos, iar numai din această cauză ar fi recomandat celibatul!

3. Homosexualitatea. Feminiştii susţin că: "Evangheliile păstrează o tăcere desăvârşită în legătură cu homosexualitatea" (p.33), ceea ce este de departe eronat. Contextele în care sunt condamnate practicile "împotriva firii" sunt prea numeroase pentru a le putea enumera aici; ceea ce ni se pare însă edificator este faptul că "teologia feministă", ca să zicem aşa, "păstrează o tăcere desăvârşită" asupra semnificaţiei lipsite de echivoc a episodului biblic al Sodomei şi Gomorei. Tema este enunţată, dar nu pentru a aduce în discuţie concepţia biblică asupra practicilor "împotriva firii", ci, într-un splendid exemplu de **petitio principii**, pentru a reveni la întrebarea - ridicată de "temele obişnuite", care sunt "violenţa şi xenofobia, cu Lot, care îşi oferă cele două fiice virgine populaţiei de sex masculin din Sodoma" - "cum poate acest pasaj să devină «Cuvântul lui Dumnezeu pentru azi»?".

În sfârşit, pentru a fi luminaţi asupra felului în care trebuie "epurată" Evanghelia, ni se aduce exemplul unei aşa-zise "liturghii feministe", menite să "exorcizeze (!) textele patriarhaliste: "În timp ce este oficiată această «liturghie», sunt citite cu glas tare o serie de texte biblice considerate patriarhaliste şi, ca atare, opresive. Congregaţia «exorcizează» forţa lor opresivă, dezicându-se în public şi pentru totdeauna de influenţa lor asupra comunităţii de enoriaşi" (p.42).

Idei deduse eretic din Sfânta Scriptură

1. Un Dumnezeu sexuat. "Teologia feministă" nu se poate împăca cu conceptul tradiţional de Dumnezeu, acesta fiind unul "patriarhal": "Influenţa covârşitoare a sensurilor şi efectelor înjositoare şi distructive ale simbolului Tatălui sugerează că acest simbol primordial al divinităţii este în prezent inacceptabil pentru multe femei". Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie ne învaţă că lui Dumnezeu nu-i pot fi atribuite însuşiri omeneşti; categoriile cunoaşterii omeneşti sunt irevelante pentru Creator (teologie catafatică). "Teologii" feminişti nu se mulţumesc să-i atribuie lui Dumnezeu sex, dar revolta luciferică a creaturii împotriva Creatorului merge până la pretenţia... schimbării sexului. "Teologia feministă" vrea ca Dumnezeu să nu mai fie "bărbat", ci "femeie"!

2. O Sfântă Treime homosexuală. "Teologia feministă" se laudă cu o mare biruinţă: "redescoperirea dogmei Sfintei Treimi". Nu e însă vorba de nici o "redescoperire", pentru că în Biserica lui Hristos ea nu s-a pierdut niciodată, ci de o reintrepretare a ei în spirit feminist. Preluând ambiguu conceptul tomist de "relaţie" între Persoanele Sfintei Treimi, "teologia feministă" îl sexualizează în înţeles de "relaţie dintre parteneri", care este una erotică. Cum anume se petrece această iubire între "partenerii" Sfintei Treimi? Iată marea întrebare la care şi-a propus să răspundă "teologia feministă". Cine cu cine are "relaţii" şi de ce natură sunt acestea? Deocamdată, feminiştii lasă la o parte pretenţia lor ca Dumnezeu să fie "mamă". Iubirea între El şi Fiul ar fi atunci incestuoasă, ceea ce e prea de tot. Admiţând că Tatăl, ca şi Fiul, este de sex masculin, atunci trebuie musai ca Duhul Sfânt "să fie feminin" (p.88). În felul acesta, se rezolvă atât chestiunea heterosexualităţii, cât şi cea a homosexualităţii: "S-ar putea ca teologia Sfintei Treimi să fi avut deja în vedere starea de fapt, şi anume existenţa unei iubiri responsabile atât între persoanele homosexuale, cât şi între cele heterosexuale"; oricum, pentru feminişti, "este limpede că iubirea dintre ele nu este heterosexuală" (p.221).

3. Cunoaşterea lui Dumnezeu prin trup. Despre cunoaşterea lui Dumnezeu s-a cugetat de când omul a fost capabil să formuleze prima întrebare şi se va cugeta până la sfârşitul veacurilor. Creştinismul o spune limpede: "A-L cunoaşte pe Dumnezeu nu este cu putinţă oamenilor"; nu direct, empiric, nici pe cale raţională.Există totuşi o cale, supracunoaşterea mistică, în care cei desăvârşiţi, prin rugăciune şi contemplaţie, L-ar putea cunoaşte "în oglindă, ca-n ghicitură"; dar aceasta doar dacă El doreşte; calea aceasta este nediscursivă, netrupească şi neraţională. A-l coborî pe Dumnezeu în experienţa noastră - în cea sexuală cu atât mai mult - şi a pretinde că-l poţi descoperi pretutindeni, la modul empiric, nu se cheamă "creştinism", ci panteism. ''Teologia feministă'' uzurpă, în mod evident, noţiunea de ''creştinism'' atunci când consideră că în actul fizic al iubirii se petrece "suprapunerea Fiinţei sau naturii lui Dumnezeu cu fiinţa sau natura omului creat" (p.84).

Cum anume poate fi "cunoscut prin trup" Dumnezeu în "teologia feministă" ? Prin anularea sensului sacru al Tainei Împărtăşaniei, care ar fi echivalentă, ca "dăruire a trupului", actului sexual: "Primirea trupului iubit în braţele proprii, prin gură sau vagin, înseamnă literalmente primire" (p.138). Taina Împărtăşaniei nu mai are nimic sacru, nu mai este un mister cutremurător, menit să ne pună în comuniune directă cu Dumnezeu, ci devine, asemenea actului sexual, o "activitate", menită să "înfrumuseţeze viaţa". Mai mult decât atât, sacralitatea de care este deposedată Sfânta Taină a Împărtăşaniei este atribuită sexualităţii: ''Relaţiile sexuale sunt sfinte" (p.136); se înţelege, în **toate** manifestările lor...

4. Inexistenţa păcatului. Dispariţia sentimentului păcatului este specifică modernităţii. De acord cu "teologia eliberării", "teologia feministă" consideră păcatul "o stare istorică, socială şi culturală în care nu poţi să nu fii antrenat" (p.101). Fiind o realitate "istorică" obiectivă, deci neputându-ne sustrage lui, păcatul individual nu mai are nici o relevanţă; în spirit anti-creştin, feminismul socializează şi abstractizează păcatul până la a-l identifica cu responsabilitatea laică faţă de rasism, sisteme politice neconvenabile,

(continuare în pag. 9)

DORA VRÂNCEANU

ÎNSUŞIRILE LUI DUMNEZEU ÎN CONCEPŢIA VECHIULUI TESTAMENT (I)

2. Dumnezeu nu este doar *viu, nevăzut* şi *imaterial*, cum am arătat în Numărul trecut, dar şi unic, etern, atotştiutor, atotputernic, mai presus de toate şi nesupus vreunei necesităţi din afara Sa.

a) Vechiul Testament mărturiseşte la tot pasul *unicitatea* adevăratului Dumnezeu - *monoteismul*. Această idee-credinţă au căpătat-o evreii atât pe calea experienţei, cât şi pe calea revelaţiei. Iahve este cel ce a scos pe Israel din Egipt (*Exodul* 22, 2); de aceea, seminţia lui Israel trebuie să adore numai pe acest Dumnezeu. Nimeni nu este ca Iahve între zei (*Ex.* 15, 2); Iahve este Dumnezeul Dumnezeilor (*Deut.* 10, 17). Cu Moise s-a deschis calea adevăratului monoteism. Iahve are putere unică şi absolută, nu numai asupra naturii, dar şi asupra fiinţelor supranaturale; toate sunt creaţiile lui şi i se supun (*Is.* 40, 26). Chiar spiritul rău, Satana, este nevoit să se supună atotputerniciei Domnului. Iată cum exprimă Isaia acest adevăr, bine consolidat, atunci când i se spune lui Cirus: "Eu sunt Iahve şi afară de mine nu este Dumnezeu. Eu te-am întărit şi tu nu m-ai cunoscut. Să cunoască cei de la Răsărit şi cei de la Apus că nu este Dumnezeu afară de mine. Eu sunt Iahve şi altul nu mai este. Eu sunt cel ce a creat lumina şi întunericul, cel care face pace. Eu sunt Iahve, creatorul tuturor acestora" (*Is.* 45, 1 şi urm.).

b) Dumnezeu este *etern*. El se află mai presus de timp, dar faţă de cele pământeşti se înfăţişează drept "cel vechi de zile" (*Deut.* 7, 3). Însuşirea aceasta era limpede - încă din vremea Patriarhilor - în mintea tuturor evreilor (*Gen.* 16, 6). Veşnicia lui este accentuată mai ales pe terenul moral, în contrast cu nestatornicia omenească. El este stăpân veşnic, pururea milostiv; Dumnezeu care nu se schimbă niciodată (*Mal.* 3, 6), cel dintâi şi cel de pe urmă, acelaşi în toată vremea (*Is.* 41, 4), "stânca" în care cineva se poate încrede (*Ps.* 18, 3). Statornicia şi veşnicia lui sunt mereu scoase în evidenţă.

c) Dumnezeu este *atotputernic*. Vechiul Testament ne vorbeşte adesea de "Cel tare", "Cel puternic", într-un înţeles mai înalt decât zeii păgâni. Fiind atotputernic, Iahve este creatorul a toate şi susţinătorul a toate, nu ca zeii păgâni (*Num.* 16, 30). Natura întreagă şi istoria omenirii sunt pline de dovezi ale acestei atotputernicii. Aproape că nu există pagină în Vechiul Testament pe care să nu fie evocată această însuşire. Numai propria voinţă a lui Iahve poate pune margini atotputerniciei lui. El face lucruri minunate, neînţelese şi fără de număr; este Dumnezeul minunilor (*Iov.* 5, 9).

d) Dumnezeu este *atotştiutor*. Atotştiinţa divină stă în strânsă legătură cu prezenţa lui Dumnezeu în tot locul. Nu există nici faptă, nici cuvânt, nici gând pe care Dumnezeu să nu le cunoască. El nu cunoaşte, pe de altă parte, doar prezentul, ci şi trecutul şi viitorul. Această însuşire de a şti tot este de un mare folos practic şi a avut o influenţă covârşitoare asupra dezvoltării vieţii religioase. Nevinovatul aflat în suferinţă îşi îndreaptă nădejdea către Dumnezeu, păcătosul se teme; toţi i se încredinţează cu gândurile lor. Cel ce caută pricepere şi înţelepciune, de la Domnul poate căpăta dreapta îndrumare spre "calea cea adevărată" (*Ps.* 139, 23).

e) Dumnezeu este *mai presus de toate*. El este viu şi puternic, nu ca idolii făcuţi de mâini omeneşti, ce nu au decât "viaţa" şi "puterea" ce li se dau prin superstiţie. Iahve nu are pe nimeni cu care să poată fi asemănat, nici în cer, nici pe pământ; el este mai presus de toţi şi de toate şi de aceea neînţeles până la capăt în maiestatea şi grozăvia fiinţei sale. El este "numinosul" prin excelenţă, cel "cu totul altul" (Rudolf Otto).

f) Dumnezeu *nu este supus nici unei necesităţi*, de vreme ce este mai presus de toate. Totul este "de la El, în El şi prin El". Această însuşire a lui Iahve nu este redată în Vechiul Testament prin vreun cuvânt anume, dar ideea este prezentă pretutindeni. "Al meu este întreg pământul", zice Domnul către Moise (*Ex.* 19, 5). "Iată, ale Domnului tău sunt cerul şi cerul cerului, pământul şi toate câte se află într-însul" (*Deut.* 10, 14). De aceea, Domnul nu are nevoie de nimic de la oameni: nici de jertfe, nici de cuget curat, nici de nimic altceva. Poate primi ceva cu bucurie, dar nu din necesitate. Fiinţa lui Dumnezeu nu este determinată de nimic, dar determină totul, nu pentru că aşa trebuie, ci pentru că aşa vrea. Este, *in nuce*, ceea ce va exprima mai târziu, atât de frumos, Sf. Ioan Damaschin: "Dumnezeu poate toate câte le voieşte, dar nu le voieşte pe toate câte le poate. Căci poate să şi piardă lumea, dar nu vrea"...

N. CRĂCEA

(urmare din pag.8)

sexism etc. În acest fel, este anulată însăşi semnificaţia jertfei lui Hristos, Care S-a dat pe Sine pentru păcatele noastre, ba este anulată însăşi divinitatea lui Hristos. Fără jertfa Lui răscumpărătoare înseamnă că Hristos este de acord cu păcatele noastre, mai mult încă, a venit să le aprobe şi să le înveşnicească: "Evanghelia - spun feminiştii - este vestea cea bună că Dumnezeu ne acceptă aşa cum suntem" (p.208). Păcatul de neiertat împotriva Duhului Sfânt, pierderea nădejdii în Dumnezeu, prea marea încredere în iertarea divină - iată prin ce păcătuieşte fundamental "teologia feministă"; "păcătosul este acceptat fără condiţii" (p.209). În ce priveşte păcatul sexualităţii împotriva firii, feminismul nu doar că-l respinge ca fiind o manifestare a patriarhatului, dar, printr-o abilă întorsătură de condei, atribuie păcatul heterosexualilor care vor să-i convingă pe homoxesuali să fie asemenea lor: "Asemenea strategii sunt încercări pline de păcat de a-i determina pe unii oameni să nu-i iubească pe alţii care, lor, nu le sunt pe plac" (p.209)!

Ce înseamnă "descătuşarea sexului"?

Să reţinem mai întâi că atitudinea "teologiei feministe" faţă de trup este una net anti-creştină. Trupul este "sursă a plăcerii" (p.258), în vreme ce, pentru creştinism, trupul este "templu al Duhului Sfânt" (*I Cor.*6,19), "templu al lui Dumnezeu" (*I Cor.*3,6), "mădular al lui Hristos" (*I Cor.* 6,15), având o destinaţie precisă: "Trupul însă nu e pentru desfrânare, ci pentru Domnul" (*I Cor.*6,13). Spre deosebire de suflet, el va trece proba morţii fizice, dar va fi înviat şi restaurat de Hristos în Ziua de Apoi. Mare este, aşadar, responsabilitatea faţă de trupurile noastre şi faţă de fiecare mădular al acestora, cărora Creatorul le-a menit, fiecăruia în parte, un rost anume. Orice încercare de anulare sau de rea folosire a unuia dintre acestea este o intervenţie în **ordinea divină a lumii** şi constituie, deci, un păcat. Multe sunt darurile pe care creatorul le-a pus în trupurile acestea şi fiecare va da socoteală de felul în care şi-a "înmulţit talantul".

"Teologia feministă" consideră sexualitatea cel mai de preţ dar pe care Dumnezeu l-a pus în trupul omului; înmulţirea plăcerii trebuie să fie scopul vieţii noastre. Orice încercare de limitare a acestei plăceri (obţinute pe toate căile şi prin toate mijloacele) este dovadă de "oprimare" patriarhală. Creştinismul nu reprimă sexualitatea, dar nici nu face din ea centrul şi scopul existenţei omului. Ea este neîndoielnic o parte a fiinţei umane, dar **doar o parte**. Ea are organe specifice de manifestare, vizează doi parteneri de sex opus, are un cadru instituţional de manifestare (familia) şi o finalitate recunoscută (procrearea). "Teologia feministă" găseşte că toate acestea sunt limite patriarhale impuse sexualităţii, care trebuie "descătuşată". Exact contrar concepţiei creştine despre sexualitate, "teologia feministă" urmăreşte următoarele obiective:

1. De-genitalizarea sexualităţii: "Raporturile sexuale curente, care se încheie cu ejacularea în vagin, sunt produsul istoriei sociale şi al culturii" (p.145). Aceasta poartă numele de "genitalizare" a sexualităţii şi este, desigur, un produs al patriarhatului. Actul sexual, spun feminiştii, urmându-l pe papa Freud, care descoperea "zone erogene" unde nici nu te aşteptai, se poate desfăşura şi altcumva decât l-a lăsat Dumnezeu: în acest scop, este propusă o întreagă gamă de "alternative", de care sunt dornice mai ales membrele Asociaţiei Femeilor Sero-Pozitive (hetero şi homosexuale).

2. Instituţionalizarea homosexualităţii. Pe baza unor date (statistica este opera diavolului, spunea cineva), feminiştii au ajuns la concluzia că omul nu este nici predominant homosexual, nici heterosexual. Prin urmare, întâmplarea făcând ca acum în lume să existe o majoritate heterosexuală, aceasta ţine neapărat să-şi impună "cultura dominantă", dând dovadă de "intoleranţă" faţă de minoritatea homosexuală, ceea ce ar fi "incompatibil cu iubirea aproapelui" (p.200). Lucru valabil şi în legătură cu lesbinasmul (şi alte practici împotriva firii), care ar "submina ierarhia sexelor" - principiu al patriahatului - şi cum "femeile trebuie să fie întotdeauna subordonate bărbaţilor", nici o instituţie patriarhală nu poate fi de acord cu lesbiasnismul, pentru că în felul acesta bărbaţii "nu le mai pot controla".

3. Scoaterea sexualităţii din cadrul familiei. Pentru "teologia feministă", căsătoria monogamă este o instituţie patriarhală, aflată în inevitabil declin; ea încetează să mai fie o taină, oficiată ca atare de Biserică; căsătoria este deosebită de nuntă (= ceremonie) şi constă în consimţământul a două persoane (indiferent de sex) de a se considera căsătorite. Relaţiile sexuale dintre ele, după acest consimţământ, ca şi înainte de nuntă, sunt perfect îndreptăţite. Biserica nu face decât să oficieze şi să binecuvânteze un act deja consumat. La fel de îndreptăţite sunt pentru feminişti "logodna de recunoaştere", căsătoria de încercare şi concubinajul.

4. Anularea finalităţii procreative. Trupul fiind considerat sediu al plăcerii, despărţirea sexualităţii de procreaţie a fost o operaţie dintre cele mai uşoare. Cei mai înverşunaţi adversari ai finalităţii procreative a relaţiilor sexuale sunt - cum altfel? - homosexualii şi lesbienele: "Creştinii (?) homosexuali şi lesbiene trebuie să lupte împotriva eticii procreaţiei". (p.211).

5. Căsătorii între homosexuali şi lesbiene. Practicanţii relaţiilor sexuale împotriva firii nu se mulţumesc doar să existe, ci vor să-şi aibă locul recunoscut nu doar în societate, ci şi în Biserică. În acest scop, aşa cum s-au constituit, în vederea obţinerii de drepturi sociale, în "minoritate", s-au constituit şi în grupuri de presiune împotriva Bisericii (în Anglia, se înţelege, ţara autorului cărţii despre care discutăm). Aflăm astfel de "apariţia **în cadrul Bisericii** (s.m.) a comunităţilor lesbiene şi homosexuale" (p.210), care, crezându-se creaţi după chipul unei Treimi homosexuale, sunt convinşi că "Dumnezeu nu le refuză binecuvântarea sfântă, chiar dacă Biserica le-o refuză" (p.220). Evident, nu este treaba noastră să judecăm ce se întâmplă în Biserica Anglicană, unde un preot homosexual se consideră "oprimat" că Biserica îi impune celibatul şi unde, în urma acordării drepturilor femeilor de a îmbrăca veşmânt preoţesc (în 1992), de pildă, "Elaine Willis scrie despre tensiunea insuportabilă care există între pregătirea sa ca diaconesă anglicană şi identitatea sa lesbiană şi despre înverşunarea ei împotriva cultului creştin tradiţional" (p.233). Le va fi cântărind Dumnezeu pe toate. Dar, dorind cu ardoare binecuvântarea Bisericii pentru aceste căsătorii aberante - pe care le numesc "uniri" - nu putem să ne nu ne întrebăm de nu cumva cel ce-i mână spre căpătarea acestei binecuvântări nu este tocmai cel care, în virtutea metamorfozelor sale, poate lua chiar şi "chip de înger de lumină..."

6. Recunoaşterea de către Biserică a perversiunilor sexuale. Bisericii i se cere, în sfârşit, să fie de acord şi să susţină practicarea anumitor dereglări sexuale: masturbarea, poluţia, fanteziile sexuale, inclusiv în rândul propriilor reprezentanţi.

*

Prin această încercare de sinteză a "teologiei feministe" - pe care cartea lui Adrian Thatcher, eclectică şi vădit părtinitoare, nu ne-o oferă - şi prin confruntarea ei cu adevărata teologie, am încercat să-l punem în gardă pe cititorul român asupra capcanelor ideologiei feministe, care încearcă să-şi facă de acum loc şi în spaţiul nostru ortodox.

CEALALTĂ BISERIÇĂ

Pe un drum de țară merg la deal două care, când unul lângă altul, când unul în spatele altuia. Cărăușii sunt din același sat, buni vecini și oameni de treabă. Se sfătuiesc molcom, în timp ce boii trag povara. Sporadic, trec pe lângă ei camioane, tractoare și autoturisme, de la cele construite prin Rusia anilor '50 la mașini din Vestul european, fabricate mai recent. Atât oamenii cât și animalele au învățat să ignore aceste creații mecanice, care, fără excepție, îi tot învăluie în nori de praf; și când sunt lăsați în pace, și unii și alții par resemnați cu propria soartă. Dacă nimic nu pare să tulbure pacea acestor oameni, există totuși între ei o mare sciziune: o sciziune de credință. Unul este ortodox, iar celălalt greco-catolic. Unul se duce la slujbe la două biserici în sat, celălalt face slujbele în cimitir...

Cei doi oameni nu s-au sfădit niciodată din această cauză, pentru că nu cred în diferențele celor două biserici atât cât cred în asemănările lor. Când fuseseră amândoi arestați și condamnați la mulți ani de închisoare de către comuniști, cu mult timp în urmă, pentru că nu acceptaseră nici unul să-și dea pământul la "colectivă", împreună au îngenunchiat în celulă, împreună s-au rugat, respectându-și reciproc diferențele de dogmă dintre confesiuni, acolo unde acestea se iveau. În 1990, ca și în 1965, când fuseseră eliberați, erau tot atât de respectuoși unul față de altul și față de confesiunile creștine pe care ei le reprezentau.

De ce două biserici ortodoxe și nici una greco-catolică, când în sat sunt creștini din ambele grupuri?! Și de ce, când una dintre biserici fusese construită de greco-catolici (oricum, înainte de predarea ei forțată Patriarhiei Române de către comuniști, în 1948) și când decretul 358/1948 (care sanctifica "preluarea" bisericilor greco-catolice din țară de către Patriarhia Ortodoxă) fusese anulat în 1989, urmat de către o altă lege a Senatului Român, în care se cerea o soluționare "creștinească" a acestei nedreptăți, persistă totuși acest fel de situații anormale? În fine, de ce ar trebui să ne intereseze și pe noi, ortodocșii, soarta Bisericii Greco-Catolice din țară, de ce ar trebui să o sprijinim în încercarea ei de a reintra în drepturile sale de proprietate?

Biserica Ortodoxă Română are primatul demografic în țară. În schimb, atât Biserica Ortodoxă cât și cea Greco-Catolică au "marcat" identitatea, spiritualitatea și dezvoltarea României și a românilor, fiecare după specificul și forța proprie. Ambele Biserici s-au bucurat și mâhnit de succesele și pierderile poporului român, ambele au suferit de arma dușmanilor acestui popor.

Când, în 1940, ocupația hortistă a prins o parte din Transilvania, pe lângă alte locașuri românești (culturale și de cult) vandalizate, pe lângă numărul mare de evrei transilvăneni deportați în lagăre de exterminare, hortiștii au distrus, cu același "entuziasm" bolnav, atât locașurile ortodoxe cât și pe cele greco-catolice, pentru vina comună de a fi..."daco-române". Asta în timp ce, cu aceeași "sârguință" rasistă, persecutau enoriașii acestor parohii, cei mai "norocoși" fiind deportați, numai cu ce aveau pe ei, în Muntenia și Moldova, iar cei mai puțini "norocoși" erau bătuți, femeile violate, bărbați, femei și copii deopotrivă împușcați. Cazuri de crucificare a românilor pe porți de biserici sau precum cel al Protopopului Aurel Munteanu, care a fost bătut ore întregi, după care a fost omorât prin străpungerea cu un drug de fier (vârât prin gură și scos prin ceafă), au fost nenumărate atât printre greco-catolici, cât și printre ortodocși. Hortiștii n-au reușit să-i distrugă pe români prin aceste metode bestiale, reducându-i la o minoritate etnică în Transilvania, atât pentru că teroarea lor a fost oprită de către trupele române, care au trecut Carpații ca să elibereze Transilvania, cât și pentru că, în timpul persecuțiilor, atât ortodocșii cât și greco-catolicii români au fost uniți.

Odată cu venirea comuniștilor la putere, pe lângă "politica" de teroare în masă a criminalilor roșii împotriva populației autohtone, în încercarea lor de a distruge în sânul poporului român respectul față de Dumnezeu, Țară și Familie, unul dintre punctele principale din agenda lor a fost monopolizarea conducerilor celor două Biserici. Dat fiind că liderul suprem al Bisericii Ortodoxe Române este la București, aceasta n-a fost o problemă. Cu Biserica Greco-Catolică a fost însă o problemă, căci Papa fiind în Vatican, nu putea fi nici controlat, nici amenințat. Astfel, folosind strategia satanică "divide et impera", comuniștii au dizolvat Biserica Greco-Catolică, au "predat-o" sub controlul unei Biserici Ortodoxe ai cărei lideri își trădaseră propria Biserică, făcând pact de obediență cu guvernul comunist și creând astfel marea sciziune dintre cele două Biserici, sciziune care există și astăzi. Cele două bastioane anti-comuniste n-au mai prezentat de atunci o problemă pentru guvernul criminal comunist.

Conducerea ortodoxă de astăzi, dacă își prezintă un punct de vedere cu privire la aceasta situație, este acela de a se ascunde în spatele propriilor credincioși din Transilvania, prezentându-i pe aceștia drept "adevăratele victime" ale acestei crize ecleziastice. Credincioșii ortodocși, pe de altă parte, susțin că este însăși conducerea Bisericii lor cea care descurajează orice dialog cu vecinii și prietenii lor greco-catolici!

Ce vor, în definitiv, greco-catolicii? Conform Senatorului Preot Matei Boilă (P.N.Ț.C.D.), Biserica Blajului cere următoarele reparații minimale:

1) Restituirea câte unui lăcaș de cult în satele și comunele unde există două astfel de lăcașuri, dar un singur preot.

2) Restituirea câte unei biserici în fiecare oraș unde există un număr suficient de mare de credincioși greco-catolici ca să justifice această cerere.

3) Restituirea fostelor catedrale greco-catolice proprietarilor de drept. (Să reținem că nu este vorba de cerșeala a unor lăcașuri de cult ortodoxe, ci de restituirea unora dintre clădirile greco-catolice furate de comuniști în 1948).

Într-o țară unde biserici medievale - dărâmate de buldozerele lui Ceaușescu, pentru a face loc pleașcăi arhitecturale pe care n-a mai trăit să o apuce terminată - încă mai gem cu durere în pulberea sacrilegiului săvârșit, lipsa de spirit creștin și ecumenic al actualilor lideri ai Patriarhiei de la București este de neînțeles și distructivă față de coeziunea nației române. Trăim paradoxul că niște lideri (neo)comuniști, precum Președintele Iliescu și Președintele Senatului, Oliviu Gherman, în repetate rânduri au cerut Patriarhiei să rezolve această criză națională echitabil, în timp ce Patriarhia duce un război fratricid cu Biserica (tot atât de creștină) a Blajului!

În ciuda tuturor încercărilor birocraților de pe Dealul Mitropoliei de a opri progresul ecumenic al celor două Biserici, oameni de bun-simț, ortodocși și greco-catolici din România, fac progrese în direcția împăcării celor două confesiuni, prin corectarea nedreptăților făcute. Din 1989 până în prezent, 135 de lăcașuri de rugăciune au fost restituite comunității greco-catolice, iar în alte 12 se slujește alternativ; 46 de biserici sunt în construcție, mărind numărul locurilor unde românii greco-catolici își vor putea celebra momentele religioase. Desigur, aceștia sunt numai modești pași înspre satisfacerea nevoii de biserici a celor 223.327 de credincioși greco-catolici din țară; dar, pentru succesele obținute până în prezent, mulți oameni de bun-simț merită respectul și admirația noastră. Cazuri precum Clujul, unde în 1949 se numărau 36.000 de credincioși greco-catolici dotați cu 8 (opt) biserici și care în prezent are un număr mult mai mare de credincioși, dar fără nici o biserică la dispoziție, rămân totuși exemple dureroase ale posesivismului de tip fanariot care domnește în unele scaune ale Patriarhiei. Oameni ca aceștia, tot așa de buni români ca oricare dintre noi, care vara/iarna, cu mic, cu mare, trebuie să se adune în piețe, cimitire și alte locuri improprii, pentru a se ruga lui Dumnezeu, ne aduc mereu aminte că dreptatea nu este dreptate până nu face parte dreaptă tuturor.

Pentru cine a vizitat Blajul, tradițional numit și "Mica Romă", este clar că Biserica Greco-Catolică este tot atât de românească pe cât cea Ortodoxă. Acest lucru nu a fost niciodată un mister pentru miile de oameni care au fost loviți de aceeași cizmă comunistă și îngrămădiți adesea în aceleași celule; aceștia s-au rugat împreună, Paști după Paști, Crăciun după Crăciun și Duminică după Duminică, realizând că, la urma urmei, diferențele se pierd în asemănări. Nici o biserică nu are dreptul să se decreteze mai "sfântă" decât cealaltă și cu atât mai puțin de a deveni opresoarea celeilalte. Acolo unde diferențele de dogmă intervin, ele trebuie respectate; aceste biserici pot să conviețuiască împreună și să ajute poporul român, așa cum au făcut-o de secole. Oameni precum cei doi prieteni, vecini și colegi de suferință din acel sat din Transilvania, știu deja care va fi rezultatul final: dragostea creștinească și cooperarea dintre cele două biserici! Atunci și numai atunci, românii ortodocși și greco-catolici vor putea să-și concentreze forțele înspre o armonizare națională mai completă, împreună plângând la nevoile țării și împreună bucurându-se de bucuriile ei.

Gabriel GHERASIM
(Portland, Oregon)

Pe fondul paginii: Ivan GENERALIĆ (pictor naiv iugoslav) - *Răstignire* (detaliu dintr-un triptic)

a treia poziție internațională

SOLDATUL POLITIC

(continuare din numărul trecut)

Partea a doua:

Necesitatea existenței Soldatului Politic

"Atunci când o minoritate se ridică la luptă pentru onoare și libertate, întotdeauna minoritatea este cea care atrage după sine majoritatea".

O. Spengler, *Declinul Occidentului*

În prima linie a bătăliei împotriva forțelor Răului, care îneacă întreaga lume într-o mlaștină de murdărie, corupție și trădare, se află mișcările naționaliste din Europa. În Marea Britanie, singura forță organizată este Frontul Național, dar chiar și acesta a făcut erori fundamentale în anii șaptezeci, în legătură cu ceea ce este necesar pentru a salva țara noastră. Discuțiile s-au centrat întotdeauna pe probleme de genul: dacă să organizăm un marș acolo sau dincolo; dacă ar trebui să ne opunem unor alegeri; dacă putem face ceva pentru a ne îmbunătăți imaginea. Discuții cam tot atât de utile ca disputele privind un loc pe puntea de clasa întâi în timpul naufragiului vasului Titanic! Este cert că numele nostru a devenit mai cunoscut, cu toate că și alte metode ar fi reușit același lucru; rămâne însă indiscutabil adevărat că întregul timp pe care l-am cheltuit, toți banii și toată energia nu au oprit intrarea în țară a nici unui singur emigrant; nu a oprit închiderea nici unei singure fabrici; nu a pus capăt violării, spirituale și fizice, a patriei noastre.

Eșecul nostru a fost simplu, dar crucial. Nu avem - și nici nu am avut - nevoie de politică, doctrină sau activități, oricât de importante ar fi aceste lucruri în schema politică globală, ci de un NOU TIP DE OM, care să trăiască o viață naționalistă de fiecare zi, care va fi sursă de inspirație și îndemn pentru acei concetățeni care disperă în fața situației prezente. Celelalte partide discreditate au oferit un timp de generații oameni politici și doctrine, dar cu ce rezultate? De ce ar fi, pentru englezul mediu, FN diferit de celelalte partide? Dacă vrem să reușim, trebuie să pătrundem în inima problemei: poporul nostru are nevoie de un exemplu, de cineva care să și practice ceea ce predică. Numim acest exemplu Soldatul Politic.

Însă ce anume este Soldatul Politic?

Dacă ne aruncăm privirea asupra culmilor istoriei europene, putem, cu ușurință, să identificăm acel tip de om ce întruchipează și exprimă spiritul de care națiunea noastră are o atât de disperată nevoie.

În Grecia antică au fost Spartanii, un popor auster și extrem de disciplinat, care a intrat în istorie mai cu seamă datorită rezistenței eroice în lupta de la Termopile. Acolo, 300 de spartani, conduși de regele războinic Leonida, au stat față în față cu 100.000 de soldați persani, conduși de împăratul Darius; departe de a se speria de o asemenea forță nimicitoare, spartanii și-au cântat cu mândrie imnul de luptă, "Cântecul Castorului", pentru a muri apoi până la ultimul om într-un masacru de foc și sânge. Cu toate că spartanii au pierdut bătălia, istoria nu i-a uitat.

În Roma antică, centurionii romani, călăuziți de iscusința militară și de credința în Roma eternă, în **Pax Romana**, au construit unul dintre cele mai mărețe și organizate imperii din istoria omenirii, lăsându-ne, prin urmare, o moștenire neprețuită.

Europa medievală l-a avut pe Cruciatul Creștin, al cărui devotament față de idealurile ascetismului și cavalerismului a reunit Europa, est și vest, în așa măsură încât și astăzi "comportamentul cavaleresc" este privit cu admirație. Acești cavaleri, o comunitate supra-națională cu rădăcinile într-o cultură unică, au fost descriși de către papa Urban al 11-lea ca fiind cei "gata să alerge oriunde izbucnește războiul, aducând cu ei mânia armelor lor, pentru a apăra Onoarea și Dreptatea".

În secolul nostru, poate cel mai remarcabil exemplu de Militantism Politic a fost Garda de Fier din România, Mișcarea Legionară, formată și modelată de geniul lui Corneliu Codreanu. Spiritul generat de această mișcare a fost atât de puternic încât a contaminat, în cei doar 15 ani ai existenței sale, un întreg popor. Chiar și astăzi, autoritățile comuniste îi denunță pe legionari, într-atât sunt de speriate de puterea spirituală și exemplară a acestora...

Însă Europa nu deține monopolul asupra Soldatului Politic; toate popoarele și culturile au potențialul necesar pentru a produce acest tip de om, adaptat particularităților lor specifice. Să luăm de exemplu Gărzile Revoluționare Islamice din Iranul Mullahilor. Nu este necesar să fim de acord cu toate scopurile lor pentru a le respecta și aprecia curajul. Credința lor, Cauza lor este atât de puternică încât vor traversa neînarmați câmpuri minate pentru a ataca poziții inamice; idealurile lor sunt atât de acaparatoare încât vor intra cu camioane cu bombe în taberele inamice, știind foarte bine că moartea este inevitabilă. Problema nu este dacă au sau nu dreptate; este limpede că această putere, acest dispreț față de moarte, este materia din care se face victoria. Această putere a alungat mașina de război Yankee din Liban - căci în timp ce soldații americani luptau pentru siguranța locului de muncă, pentru un salariu și o pensie, oponenții lor din Gărzile Revoluționare luptau pentru un ideal, pentru un Iran independent, al iranienilor. Trebuie să învățăm că forța idealismului este incomensurabilă.

Privind la cele câteva exemple pe care le-am oferit, cititorii vor vedea cu claritate un lucru - că toți despre care am vorbit sunt războinici, militari. Ar fi însă cu totul greșit să credem că acest aspect, cel militar adică, este cel mai important, sau măcar unul din cele mai importante. Numitorul comun, care face ca toți acești oameni să poată fi puși în aceeași categorie, în ciuda diferențelor evidente dintre ei, este faptul că au fost inspirați de un ideal spiritual și religios care le-a dominat în totalitate viața. Nimic nu s-a pus între ei și Ideal. Dacă, pentru un motiv oarecare, cauza le-ar fi fost refuzată, viața lor nu ar mai fi avut nici un sens. Au fost buni războinici, fiindcă în ei ardea o flacără, un foc ce se putea stinge doar în clipa în care și-ar fi dat ultima răsuflare. Era o flacără pe care inamicii lor de cele mai multe ori nu o înțelegeau, dar de care se temeau și pe care o respectau. Este acea flacără, acel spirit pe care trebuie să-l reaprindem, dacă vrem ca civilizația noastră să aibe un viitor care să merite această denumire. Dacă acest lucru se dovedește a fi dincolo de posibilitățile noastre, atunci toate realizările materiale, toată știința și tehnologia noastră, grandoarea noastră intelectuală, se vor dovedi a fi perfect inutile, căci cel mai important lucru în viață este voința de a trăi. Dacă această voință lipsește poporului nostru, nici un om de știință și nici o invenție nu îl va salva.

Este sarcina Soldatului Politic să promoveze voința de a trăi, arătând adevărata natură a vieții - opusă coșmarului materialist al acestui secol, confundat cu "viața" - și trăind această viață. Pentru a face acest lucru, Soldatul Politic trebuie să parcurgă o Revoluție Spirituală, o revoluție interioară care ghidează, conduce și îndrumă această viață. Când acest lucru a fost atins, Soldatul Politic va judeca toate acțiunile sale în funcție de gradul lor de utilitate pentru Cauză. Va fi omul care în loc să spună: "Ce am de câștigat de aici?" va spune "Ce pot face ca să ajut?" Pentru acest tip de om, anumite cuvinte vor fi cheia sensului vieții însăși: Onoare, Dreptate, Respect de sine, Cinste, Credință, Smerenie, Compasiune, Dragoste.

Nu va admite ca onoarea sa sau a națiunii sale să fie atacată de cei nedemni; nu va sta neputincios când poporul său este exploatat, ci va deveni un pilon crucial în lupta pentru Dreptate. Nu-și va pierde respectul de sine, devenind dependent de droguri sau băutură, căci el știe că dacă posedă forța interioară care susține viața, va deveni invicibil. Va fi cinstit în tot ce va face, deoarece Militantul Naționalist conduce prin forța exemplului. Va avea o credință totală și neșovăitoare în dreptatea Cauzei sale; va fi omul care va merge până la limitele puterilor lui pentru bunăstarea poporului și nației sale, însă va face acest lucru fără nici o dorință de laudă sau publicitate. Va rămâne util știind că acțiunile sale sunt o datorie inspirată de o viață superioară. Va fi îndemnat la acțiune de violarea frumoasei noastre țări și de distrugerea bogatei noastre culturi; compasiunea sa va fi de așa natură încât îi va ocroti pe cei slabi și nevoiași cu puterea sa de oțel. Dragostea sa va fi pură și dătătoare de vigoare, exemplu și izvor de putere pentru toți și tot ce atinge.

Soldatul Politic este omul susținut de Idealul Etern, care va acționa pozitiv în toate situațiile, apărând ceea ce este drept, bun și adevărat. Niciodată în istoria Europei necesitatea existenței batalioanelor de Soldați Politici nu a fost atât de mare ca în zilele noastre.

Numărul dușmanilor noștri este uriaș: comuniștii, masoneria, sioniștii, capitaliștii. Ei dețin banii și puterea, ei domină presa; controlează armate întregi, prin controlul pe care-l exercită asupra guvernelor; injectează otrava ideilor dizolvate în sângele națiunii, slăbindu-ne, făcându-ne apatici și ușor de manevrat.

Și ce avem noi pentru a contracara toate acestea? Câteva mii de patrioți în fiecare țară din Europa de vest. Nu avem bani, nu avem putere, nici influență, nici presă. Suntem spartanii cei puțini. Ei sunt persanii cei mulți. Confruntați cu această oribilă realitate, concetățenii noștri, după ce constată situația, părăsesc câmpul de luptă, invocând argumentul "inevitabilității" lucrurilor. "Nu putem câștiga", spun ei. "Lucrurile au mers prea departe, poate că nici comunismul nu va fi chiar atât de rău". Câtă dreptate avea Emrys ap Iwan, naționalistul galez din secolul trecut, atunci când observa: "Inevitabilul nu este turnul înalt al înțeleptului, ci doar sanctuarul celui timid".

Soldatul Politic va privi această realitate dură într-o lumină cu totul diferită, căci el este un idealist și un realist deopotrivă. Idealul este țelul luptei noastre, realismul este acea calitate care dictează calea pe care putem ajunge cel mai bine la acest țel. Soldatul Politic, cunoscând armele ambelor părți, va recunoaște că suntem în inferioritate clară în toate privințele, în afară de una. Această excepție este credința noastră, idealul, care ne este mai scump decât însăși viața și care nu poate fi înfrânt, nici mituit, nici torturat. Această credință nu mai este decât o vagă amintire pentru cei mai mulți dintre concetățenii noștri; este sarcina Soldatului Politic să alimenteze această flăcăruie până ce va deveni tot mai puternică, până ce va fi un infern de flăcări ucigătoare, care va antrena poporul și națiunea noastră în lupta pentru Libertate Națională, Dreptate Socială și o Europă cu adevărat Liberă. Soldatul Politic, prin atitudinea și acțiunile sale, va servi ca model, ca exemplu pentru aceia dintre concetățenii noștri pe care curajul i-a părăsit pentru moment. Oriunde va merge, Soldatul Politic va încuraja entuziasmul, camaraderia și devotamentul. Va fi o lumină împingând înapoi frontierele întunericului. Oamenii îi vor căuta sfatul: vor avea nevoie de sfatul său; iar apoi se vor reculege și vor porni la luptă mai puternici decât cel mai puternic oțel.

Fiecare zi care trece este martora scurgerii sângelui din trupul mutilat al națiunilor europene. Este o priveliște pe care doar cei cinici și dezinteresați o pot contempla fără să fie cuprinși de o profundă compasiune și de o mânie sfântă. Frumoasa femeie de odinioară, se vrăjise lumea cu spiritul ei, cu grandoarea și vivacitatea ei, zace în noroi, lovită până la inconștiență de hoardele barbare ale superputerilor. Doar armata Soldatului Politic caută să o apere de torentul loviturilor violente. Însă această armată este minusculă, sarcina sa este uriașă, și totuși ea continuă să lupte. Nu va permite ca moștenirea noastră, cultura, tradițiile și valorile nobile să fie aruncate în praf, pierdute pentru totdeauna, din cauza lașității majorității. Această armată luptă pentru a învinge, însă dacă verdictul destinului va fi ca ea să fie înfrântă, atunci **va lupta până la ultimul om** -tribut demn de strămoșii noștri cei mai de seamă.

Iar dacă cei fără de curaj vă vor acuza de "fanatism", amintiți-vă de cuvintele lui John Jenkins, un fiu de care Țara Galilor trebuie să fie mândră:

"Voi spune trei lucruri despre fanatism: mai întâi, că dacă este adevărat că un fanatic are puterea a zece oameni, acest lucru este necesar, deoarece ceilalți nouă nu pot fi deranjați. În al doilea rând, nu este întotdeauna adevărat că un fanatic nu ia în considerare costul unei acțiuni; eu am devenit un fanatic deoarece nu am fost dispus să accept rezultatul inacțiunii. În sfârșit, dacă Țara Galilor este menită să supraviețuiască, iar cultura ei să înflorească, acest lucru va fi posibil doar printr-o dedicare feroce și neclintită țării însăși, mai presus de orice. "Mai presus de orice" include familie, proiecte de viitor, carieră, sănătate, libertate și viața însăși. Cred, de fapt **știu**, și că acest fanatism este catalizatorul esențial necesar pentru a pune în mișcare majoritatea populației".

Ceea ce Jenkins spune despre Țara Galilor nu este mai puțin adevărat pentru celelalte națiuni britanice și europene.

(va urma)

DEREK HOLLAND

T.M.: *Nu ne-am cunoscut personal decât după decembrie 1989, motivul fiind stricta supraveghere la care am fost supuși de către organele Securității, având în vedere faptul că am fost deținuți politici în perioada stăpânirii comuniste, mai ales Dvs., despre care se poate afirma că întreaga tinerețe V-ați petrecut-o între zidurile temnițelor.*

După decembrie 1989, în calitatea mea de președinte al Asociației Foștilor deținuți Politici din Hunedoara, am ținut să Vă cunosc, știind că din 1964, după eliberare,

T.M.: *Intervin surprins de această introducere și Vă întreb: de ce se impunea o asemenea ingerință? Guvernul nu era legionar?*

D.G.: Antonescu, în urma atentatului comis în București asupra maiorului german Döring (se cunoaște și asasinul, un grec, pe numele lui adevărat Dimitrie Sarantopoulos, agent străin în serviciile aliate), a schimbat pe generalul Petrovicescu din funcția de Ministru de Interne, pe Alexandru Ghica, șeful Siguranței Statului, pe prefectul Poliției

să ajung la concluzii ce îmi acordă unele circumstanțe atenuante, cum ar fi, de pildă, la vârsta de atunci, lipsită de maturitate și experiență politică, când entuziasmul și-a pus mai mult amprenta asupra faptelor, la care adaug disciplina la care eram supuși cu toții. În fața istoriei se ridică o recunoaștere: am greșit pentru că nu am urmat linia Căpitanului și am deviat, alunecând de la spiritual spre politic; cele întâmplate după moartea lui vorbesc de la sine.

T.M.: *Ce ați făcut după actul de capitulare*

meseriașul Constantin Canache din București, fost asiduu activist în ilegalitate, având un rol foarte important: "secretar al organizației de bază pe întregul Banat."

Apropiindu-se de Mișcare, a mărturisit comandantului CML, ing.Gheorghe Clime, și altora, încă de la început, cine este, ce a crezut și ce l-a determinat să ia contact cu Mișcarea Legionară.

T.M.: *Se poate considera drept un paradox faptul de a trece de la o extremă de stânga*

CUM M-AM TREZIT COMUNIST

Interviu cu Dumitru Groza, fostul comandant al Corpului Muncitoresc Legionar (CML), realizat de domnul Mircea TARCEA (7 mai 1995, Hunedoara)

Vi s-a stabilit domiciliu în Hunedoara și că ați lucrat în cadrul combinatului siderurgic.

Deși eu sunt cu mult mai tânăr, am auzit vorbindu-se de Dvs. și V-am reținut numele și din literatura politică citită, ca fiind unul dintre comandanții legionari, numit prin 1938 ca succesor al inginerului Clime, organizatorul și întemeietorul Corpului Muncitoresc Legionar.

Pentru a mă lămuri asupra unor probleme de care Dvs. nu sunteți străin, Vă rog să-mi răspundeți la unele întrebări.

În primul rând, am reținut din unele publicații (ca: Magazin istoric", "Tinerama", "Istoria Serviciilor Secrete Românești", "Poliția Română" și, mai recent din "Procesul lui Corneliu Zelea Codreanu - mai 1938" și altele) că Dvs. ați fost un agent infiltrat al Moscovei în Garda de Fier sau "un comunist notoriu", după cum sunteți etichetat de Dl.Prof. Buzatu, cu misiunea de a introduce comuniștii în CML (Corpul Muncitoresc Legionar), cu sarcini diversioniste, destabilizatoare ale ordinii în stat, care să favorizeze penetrația bolșevismului în țara noastră.

D.G.: Am aflat pentru întâia dată că sunt comunist din afirmațiile pe care le-a făcut, imediat după rebeliunea din 21-23 ian.1941 (așa-zisa "rebeliune legionară"), noul ambasador al Germaniei la București, von Killinger, în urma informațiilor tendențioase furnizate de Eugen Cristescu, director al Serviciului Secret de Informații, și Mihai Antonescu, fost vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, care au căutat pe toate căile să lovească și să compromită Mișcarea Legionară. Sub influența acestora, chiar anterior preluării acestui post, a informat serviciile secrete germane, în speță Gestapo-ul, că sunt "lup îmbrăcat în piele de oaie" și că am întreprins, din dispozițiile Moscovei, acțiuni cu caracter anarhic, care să ducă la destabilizarea statului, oferind astfel condiții favorabile armatelor roșii concentrate la granița de răsărit pentru a invada și ocupa România, situație ce le-ar fi facilitat extinderea în întreaga Peninsulă Balcanică și realizarea unității spațiului slav, pe care se bazau în rezistența împotriva Germaniei hitleriste.

T.M.: *Ați amintit de rebeliunea legionară din 21-23 ianuarie 1941. Ce rol ați avut în acele evenimente?*

D.G.: Din ordinul lui Horia Sima: Viorel Trifa, președinte al Uniunii Studenților Creștini din România, Ilie Niculescu, fost comandant al Corpului Răzleți pe Capitală, Dr.Vasile Andrei, comandant al studenților legionari pe țară, Ilie Smultea, șef al Frățiilor de Cruce, și eu, în calitate de comandant al CML, am făcut o manifestație în după amiaza zilei de 20 ian.1941, în București, din Piața Universității pornind în coloane spre Președinția Consiliului de Miniștri, unde ne-am oprit, cerând guvern legionar.

Capitalei, Radu Mironovici, precum și pe toți prefecții legionari din județele țării, fapt ce l-a determinat pe Horia Sima să ia atitudine față de aceste măsuri. Personal am primit dispoziții să lansez un manifest prin care să solidarizez muncitorimea cu studențimea și alte grupări legionare din București și din țară, iar după manifestație să-l informez de desfășurarea acesteia, care de altfel a decurs în ordine. La Președinția Consiliului de Miniștri, unde se afla generalul Antonescu și unde am strigat lozinci, mai ales în sprijinul lui Petrovicescu, a apărut Victor Biriș, secretar general în Ministerul de Interne, adresându-se foarte agitat și iritat, atât mie cât și lui Trifa, imputându-ne "ce ați făcut, că generalul este foarte revoltat și hotărât să ia măsuri drastice împotriva voastră". A insistat să dăm dispoziție manifestanților să înceteze orice manifestație și să se răspândească în liniște, spre a se evita astfel o baltă de sânge, situație căreia i-am dat curs. L-am căutat apoi pe Horia Sima, la locuința sa din str. Jianu nr.9, pentru a-i raporta, dar dispăruse. L-am căutat la toate sediile, nu numai eu, ci și ceilalți, dar nu era de găsit. L-am întâlnit după aproape trei luni în Germania, la Berkenbrück, o mică localitate lângă Berlin, unde am fost încartiruiți cca.50 de fruntași legionari.

Și pentru că mă refer la aceste evenimente, mai adaug că în 21 ianuarie, aflându-mă la sediul din strada Romei, am primit un telefon de la prefectul poliției, Radu Mironovici, care, deși a fost destituit, nu și-a părăsit postul, având ordinul lui Horia Sima să se reziste atât în prefecturi cât și în sediile legionare, cerând să-i trimit oameni, deoarece au fost atacați de unități militare înzestrate cu tancuri și arme de foc. Am încercat să mă informez la fața locului ce se petrece și am constatat că, în urma conflictului angajat, au apărut primele victime, caldarâmul fiind stropit cu sânge. Atunci mi-am dat seama de gravitatea situației și am lansat manifestul de solidarizare cu toate unitățile legionare. Evenimentele agravându-se, din proprie inițiativă am lansat un al doilea manifest, prin care făceam apel la legionari și la soldați să evite vărsările de sânge, manifest care poate mai există în arhive și care poate să confirme afirmația mea. În dimineața zilei de 23 ianuarie s-a comunicat ordinul lui Horia Sima de a se înceta orice rezistență din partea legionarilor, sub invocarea unor tratative cu Antonescu, care de fapt nu au avut loc, generalul fiind stăpân pe situație, având de partea sa sprijinul armatei germane.

T.M.: *Vă simțiți vinovat față de gravitatea acestor evenimente, ce au pus în mare pericol existența statului român, cunoscând că, atât la hotarele din răsărit cât și din vest, vecinii noștri erau pregătiți să ne sfâșie țara?*

D.G.: Este bine că ați pus această întrebare, pentru că răspunsul meu este filtrat astăzi de anii de lungă suferință ce au urmat, iar experiența trăită în acest răstimp mi-a permis

din dimineața zilei de 23 ianuarie, situația fiind de natura unui mare dezastru?

D.G.: Ne-am împrăștiat cu toții, neavând nici o altă dispoziție: fiecare și-a luat, pe cont propriu, măsurile de cuviință, așteptând deznodământul evenimentelor. Acțiunile lui Antonescu au fost foarte drastice, mulți fiind întemnițați, condamnați și unii chiar executați. În această situație, acuzațiile grave ce mi se aduceau, de colaborare cu Moscova, m-au pus în situația de a nu mă putea justifica față de noile autorități ale statului, fiind lansate deja zvonuri că am fugit în Rusia, sursa acestora fiind Eugen Cristescu și anturajul său. Horia Sima aflând de acest fapt, mi-a transmis să mă refugiez în Germania, unde am ajuns cu un tren militar, împreună cu un grup în care se aflau: Corneliu Georgescu, Nicolae Pătrașcu, Viorel Trifa, Ovidiu Găină, Vasile Andrei, Puiu Traian, Eugen Teodorescu, Laurian Țilnariu, Dragomir Jilava, Nicolae Horodniceanu, Dumitru Tărăoiu și alții, fiind încartiruiți la Berkenbrück, unde la începutul lui aprilie a sosit și Horia Sima, precum și Constantin Papanace, Ilie Gârneață, Iasinschi și alții.

T.M.: *Prin gravitatea celor întâmplate, ați fost considerați de către nemți ca prizonieri ai acestora sau sub protecția lor?*

D.G.: Desigur că aceștia își aveau scopurile lor, era ușor de înțeles că ne păstrau ca o rezervă pentru orice eventualitate. Acuzațiile referitoare la cele întâmplate în țară, în 21-23 ianuarie, au condus la anchete ale *Gestapo*-ului în care am fost implicat împreună cu Viorel Trifa, considerați fiind ca autori ai rebeliunii și acuzați în același timp de legături cu Moscova și cu alte servicii secrete străine. Anchetele au durat până la clarificarea situației, în final convingându-se că acuzațiile erau tendențioase. Am fost tratați în continuare fără vreo deosebire față de ceilalți membrii ai conducerii legionare.

T.M.: *Revin asupra întrebării cu care am început, deoarece acuzațiile au continuat și după decembrie 89, așa după cum au fost cunoscute din publicațiile amintite.*

D.G.: Dacă Eugen Cristescu și anturajul lui au avut interesul să lovească în Mișcarea Legionară, cei care au reluat aceste acuzații aveau posibilitatea (și o au încă) de a se edifica asupra veridicității afirmațiilor mele. În timpul regimului comunist mi-ar fi făcut un mare bine aceste afirmații, poate nu aș fi stat în temnițele lor vreme de 16 ani până în 1964, când au fost eliberați toți deținuții politici...

Vreau să afirm că, din cea mai fragedă tinerețe a mea, când mi-am însușit idealul legionar, încă din 1932 (când aveam 19 ani) și până în prezent, nu am cunoscut decât un singur comunist care a devenit legionar, dar nici pe acesta nu l-am introdus eu în Mișcarea Legionară. S-a încadrat în secția Malaxa, în 1936, sub conducerea instructorului legionar Smadea Bădescu, prin care l-am cunoscut și eu. Este vorba de

la una de dreapta, după opinia Dvs.?

D.G.: Nu, desigur, avem exemplul lui Panait Istrati, apoi al marelui Petre Țuțea, fără a mai aminti de oscilațiile lui Emil Cioran. În cazul Canache, determinante, după cum singur a mărturisit, au fost rândurile Căpitanului, ca bunăoară cele cu referire la greva de la Grivița, că "nu sunt vinovați cei care fac greve sau fură o bucată de pâine că le este foame, ci cei care i-au adus în această situație"; sau: "În statul legionar muncitorii vor fi stăpâni pe munca și onoarea lor, își vor face legile. Ei se vor conduce după propriile lor legi în cadrul neamului, pășind cu pași de stăpâni pe calea victoriei. Vor mânca pâine mai albă și vor dormi într-un pat mai moale". În mod deosebit l-a impresionat "Imnul muncitorilor legionari", din care citez versurile: "În trudă ne-am zbătut și-n umilință/Tiranii pâinea ne-au luat/Destul ne-am încleștat în suferință/Cu neamu'ntreg am sângerat/ Din greu și aspru vuiet de ciocane/ Încovoiați de foame și nevoi/ Din zgura de furnale și cazane/ Flămânzi ne ridicăm și goi". Acestea au fost elementele care au făcut ca o mare parte a muncitorimii să adere la idealul legionar, CML devenind cea mai puternică și numeroasă forță a Mișcării Legionare.

T.M.: *Ținând seama că motivația invocată de Dvs. ține mai mult de domeniul afectivului, puteți să-mi relatați ceva despre portretul moral al acestui fost activist comunist și ce v-a convins de loialitatea convingerilor lui ulterioare?*

D.G.: Certitudinile pe care le-am avut asupra lui Canache se fundamentau pe încrederea ce i-a fost acordată de ing.Clime; de altfel, trebuie să mă refer în principal la activitatea desfășurată de el cu preponderență în recrutarea de membri în mișcare, fiind arestat de mai multe ori în timpul prigoanei din 1938. La 3 sept. 1940 a luat parte, împreună cu șeful său, Smadea, și alții, la acțiunea de la Palatul Regal, eu conducând această acțiune. Ca o caracterizare, pot să afirmă că era un autodidact bine conturat, cu o ținută morală deosebită și un mare orator, calități dovedite în activitatea legionară și în campaniile electorale la care a participat.

T.M.: *Aveți ceva de adăugat, în mod deosebit, legat de manifestările sale, mai ales în perioada guvernării legionare din 1940 și ce s-a întâmplat cu Constantin Canache după 6 martie 1945?*

D.G.: Da, îmi aduc aminte că eram în sediul legionar din str.Gutenberg nr.3, la biroul meu. A venit la mine împreună cu legionarul Stănilă Nicolae și m-a informat că în subsolul sediului se află mai mulți comuniști arestați în timpul unei manifestații ce a avut loc la Obor, prinși cu manifeste asupra lor; și m-a invitat să-i văd. Am coborât la subsol, unde realmente erau între 30-40 bărbați și femei, îmbrăcați sărăcios și foarte speriați.

☞

LOUIS DE BONALD: DESPRE DEMOCRAȚIE

În galeria marilor gânditori politici ai secolului al XVIII-lea, Louis de Bonald ocupă un loc de frunte, chiar dacă dicționarele și enciclopediile mai noi îl ocolesc. Spirit profund religios, catolic și aristocrat, a fost un scriitor de înaltă ținută și un mare apologet al spiritului european tradițional, într-o vreme în care revoluționarismul dizolvant, ale cărui sinistre efecte se resimt până azi, începuse să bulverseze lumea creștină, având în Franța principalul său bastion. De Bonald a fost printre cei ce au sesizat cel mai adânc și au stigmatizat cel mai aspru ideile dizolvante ale vremii. Paginile sale deveniseră proverbiale; contemporanii tremurau în fața scrisului său, căci nu a glumit cu nimeni și cu nimic; iar prietenii nu-i erau decât cei ce-l puteau privi drept în ochi...

Mai multe amănunte despre viața și opera gânditorului francez am oferit în Numărul 7/31, din iulie 1993, al "Punctelor Cardinale", când am publicat un alt text tradus din De Bonald, în cadrul rubricii "Portrete în eternitate" (p. 6). Acum vă oferim câteva dintre considerațiile clasice ale lui De Bonald despre democrație, convinși că, într-adevăr, "clasicismul își are eternitatea în sine".

"La extrema opusă monarhiei se află democrația; dacă monarhia reprezintă guvernarea unuia singur, democrația se vrea guvernarea tuturor. Să le examinăm pe rând.

În monarhia regală există distincție valorică și ereditară între persoanele sociale, precum și o strânsă relație între putere și persoanele care o exercită. Astfel, familia regală își exercită puterea ajutată de familiile-miniștri, care o sfătuiesc și o servesc în mod tradițional, precum și, în al doilea rând, de cele ce activează în industrie și-n diferite alte sectoare particulare, dar care, îmbogățindu-se prin exercitarea profesiilor lucrative, ajung să treacă, rând pe rând, de la societatea domestică la cea publică, adică de la o societate a câtorva la o societate a tuturora.

În democrație însă, unde nu există nici familie-putere, nici familie-ministru, familiile private irump deodată în societatea publică, iar persoanele sociale implicate în monarhie se reduc aici la una singură, care le cuprinde pe toate. Or, în democrație fiind la putere poporul, popor-ministru și subiect de guvernare în același timp, el e puterea și tot el exercitantul puterii ce se exercită asupra lui însuși. Cum însă toți în democrație pot pretinde principial același lucru, sub ce motiv ar putea fi cineva, în această formă de guvernământ, exclus de la exercitarea puterii? În aceste condiții, nu mai există subiecți propriu-ziși ai guvernării, în sensul că subiectul este anulat de orgoliul «egalilor» săi, ci nu mai rămân în jur decât «cetățeni»... Este ceea ce ne-a fost dat să vedem, acum 30 de ani, pe vremea revoluției (limitele temporale extreme ale Revoluției franceze sunt 1789 și 1799 - n. tr.).

S-ar spune astfel că, în această masă democratică nemaifiind nici unul atât de puternic încât să se poată ridica la comandă, inșii care o compun și-au pus la un loc mediocritățile pentru o guvernare comună, așteptând, în același timp, să apară altcineva care să-și asume comanda și să-i trimită pe toți la treburile lor; modalitate în care, de altfel, sfârșesc toate democrațiile, deoarece niciodată un om puternic nu va fi democrat decât din dorința de a parveni la putere, ca apoi să o exercite singur. Cam la fel fac și micii capitaliști, care își asociază averile într-o speculație comercială pentru care nici unul, luat separat, n-ar fi suficient de avut... Din această identitate de situații provine, de bună seamă, și favoarea de care se bucură comerțul în democrații.

Mai trebuie remarcat faptul că o democrație, cu cât e mai puțin restrânsă, cu cât solicită la guvernare un număr mai mare de inși, cu atât se consideră mai deplină și perfectă; căci până și răul însuși are idealul său frumos! Dar, în aceeași măsură, democrația ne apare mai puțin probabilă, căci nu s-ar putea guverna nici cea mai mică așezare omenească dacă ar trebui chemați să delibereze în treburile obștești, de-a valma, toți locuitorii ajunși la maturitate! Pentru guvernare sunt necesare inteligența, rațiunea. E ceea ce au simțit până la urmă toți legislatorii populari care, instituind democrația, n-au dorit s-o păstreze decât într-o oarecare măsură. Și au făcut pentru aceasta cam ceea ce fac medicii care, administrând otrăvuri ca medicamente, le măsoară doza cu religioasă scrupulozitate. E ridicol să vezi la ce strădanii s-au dedat, la câte mijloace au recurs acești legislatori populari, în toate timpurile și-n toate țările, mai recent în Franța sau în Elveția, iar odinioară în Grecia sau Roma, pentru a distruge elitele și a îngrădi în fel și chip - e de fapt tot ce au putut să realizeze - participarea poporului la deliberările publice, pentru a-i neutraliza pe unii prin alții, ca apoi să-i atragă în favoarea unuia sau altuia, pentru a le da dreptul de vot, ca apoi să li-l restrângă în favoarea cutării sau cutării guvernări, pentru a stabili vârsta și condițiile de participare la vot, când de fapt, în toate aceste combinații, mai mult sau mai puțin ingenioase, nu se vădește altceva decât spiritul uman cu erorile lui de judecată, cu pornirile lui pătimașe, în care nu se află nici urmă de simț al firescului și al socialului.

Undeva, în *Contractul social*, chiar J.-J. Rousseau zicea: «Pentru ca voința să fie unitară într-o republică, e necesar să se țină cont de fiecare, orice excludere formală lezând generalitatea». Pentru ca mai departe tot el să afirme: «Democrația poate cuprinde întreg poporul sau se poate restrânge doar la jumătate din acesta»! Vasăzică, două afirmații succesiv *contradictorii*, căci ce se stabilește prin prima se neagă printr-a doua: pe de o parte nu vrea nici o excludere, iar pe de altă parte susține că se poate întemeia doar pe jumătate din popor!

Numai că natura își cere drepturile, astfel că și-n democrația cea mai extinsă și mai dezordonată se impune, din adâncuri, imaginea unității puterii de tip monarhic; căci, după cum am mai spus, politica își are și ea, asemenea astronomiei, mișcările sale *reale* și mișcările sale *aparente*. Și iată că se ajunge a se lua decizii cu *jumătate plus unu* din voturi. Acest «plus unu», adeseori necunoscut, dar hotărând în mod absolut chestiunea în cauză, este puterea zilei sau mai degrabă a momentului. Și tot astfel, în caz de egalitate a voturilor, dându-i-se președintelui votul preponderent (ceea ce nu-i altceva decât prezența unui votant... ce nu există, dar care are, deși fictiv, greutatea unui vot real!), ce poate să însemne aceasta decât arbitrarul puterii?

Așadar, în orice adunare, comisie sau comitet, un *Unul* e cel care decide, care domină; căci dacă ar fi doi în același timp care să facă acest lucru, înțelegerea n-ar mai fi cu putință. Prin urmare, atunci când în mai multe state populare se numește președinte un magistrat, acesta nu e o putere permanentă în sine, ci el reprezintă doar o imagine a ei, o ficțiune a unității sale; ceea ce înseamnă însă că această *unitate* a puterii este, în realitate, factorul esențial, aflat în firea oamenilor și a societăților, iar nu în pluralitatea acesteia.

Democrația e guvernarea celor slabi, deoarece înseamnă guvernarea patimilor populare; ea este, în consecință, și cea mai slabă dintre guvernări. Montesquieu avertizase, de altfel, că «în ea trebuie să existe tot timpul ceva care să inspire teamă»...''

Traducere și prezentare de
Marcel PETRIȘOR

CUM M-AM TREZIT COMUNIST

Spre surprinderea însoțitorilor mei și a lor, dominat de un sentiment de milă, gândindu-mă și la faptul că dacă vor fi predați poliției de stat vor fi condamnați și supuși altor suplicii, am spus cu aproximație următoarele: "Această luptă și ei cu speranța unei rânduieli sociale mai bune și mai drepte, iar dacă noi vom realiza dreptatea socială - dacă nu vor păși în rând cu noi, nici nu vor fi împotriva noastră. În caz că nu vom îndeplini toate acestea, ne vor învinge ei"; și am dispus să fie puși în libertate imediat. Constantin Canache le-a adresat și el câteva cuvinte în legătură cu umanismul legionar, fiind adânc impresionat de atitudinea mea. Faptul că a aderat cu toată convingerea la Mișcarea Legionară l-a dovedit cu viața. Asemenea lui Foriș, Pătrășcanu și alții, după venirea la putere a foștilor lui tovarăși, a fost considerat trădător, arestat și nimeni nu știe cum a dispărut.

T.M.: *Vreau să vă mai pun o întrebare legată de o dezbatere vizionată pe micul ecran cu ceva timp în urmă, între D-nii Vartan Arachelian și Dan Amadeu Lăzărescu, în legătură cu Mișcarea Legionară, în care a fost invocat și numele Dvs. și etichetat de Dl. Vartan Arachelian "ca fiind un comunist introdus în mișcare". Vă acordați dreptul la replică?*

D.G.: Da, am auzit și eu discuția între cei doi. Am rămas plăcut impresionat de atitudinea D-lui Dan Amadeu Lăzărescu, care a descris Mișcarea în mod onest și realist, și am fost surprins de replica D-lui V.Arachelian: "Da, numai că în Mișcarea Legionară au fost introduși mai mulți comuniști, dovadă Dumitru Groza - asasinul de la Jilava". Eu îl cred cinstit sufletește, fără a-i contesta buna credință. Însă nu pot accepta ușurința cu care a făcut afirmații atât de grave, deși accesul la informație în momentul actual este la dispoziția tuturor, și mai ales a istoricilor. Fără a-i purta resentimente, îl recomand de a se informa de la cei care dețin autoritate în cunoașterea adevărului asupra Mișcării Legionare și a persoanei mele.

T.M.: *Considerați că este o datorie a istoricilor de a cerceta adevărul asupra acuzațiilor aduse în timp, referitoare la impostura Dvs. în Mișcarea Legionară, precum și la implicarea în evenimentele, mai mult sau mai puțin cunoscute, din perioada guvernării sau de după aceea?*

D.G.: Apelez la onestitatea istoricilor care țin la demnitatea și onoarea lor în prezentarea adevărului, în slujba căruia se află; în politică, minciuna devine un argument sau este cam întotdeauna un argument care, atunci când este cunoscut de lume, te doboară iremediabil. Dar, când recunoști adevărul, chiar dacă e defavorabil, acesta te mai poate salva. Măcar se ajunge la concluzia că recunoști acest adevăr și că ai tras o învățătură din propriul tău păcat. Când acest lucru este afirmat de un neutru sau de un istoric, dacă nu ai mărturisit acest lucru, justificările sunt mai dificile. Desigur, un ziarist, un scriitor, un conferențiar, un predicator, un reporter TV, dar mai ales un istoric, care țin la demnitatea și onoarea lor, înainte de a-și face publice opiniile, caută să se documenteze cât mai temeinic, pentru a nu risca proferarea unor aserțiuni compromițătoare. Dacă în gravele acuzații care mi s-au adus ar fi fost un sâmbure de adevăr, cum își poate închipui cineva că aș mai fi putut scăpa din mâinile *Gestapo*-ului sau ale Securității comuniste? Numai adevărul a contribuit la supraviețuirea mea. Iată de ce pledez pentru "adevărul cu orice preț", chiar și atunci când nu ne favorizează, dar mai ales când faptele nu sunt compatibile cu preceptele creștine.

T.M.: *Vă mulțumesc pentru cele expuse și închei cu speranța că în viitor Veți aduce alte amănunte necesare stabilirii adevărului mistificat sau evitat atâta vreme.*

ACTUALITATEA CLASICILOR

Francisco de Quevedo y Villegas
(1580 - 1640)

UNUI MINISTRU
(Sonet)

Tu, ce-ai ajuns ministru, te păzește,
neurgisind pe nimeni, mic sau mare:
poți să-l despoi de toate câte are,
dar nu-i poți lua și brațul ce lovește.

O armă împotriva ta găsește
cel împilat, de vrea să te doboare:
când e să-și piardă lunga lui răbdare,
nici frica morții nu-l mai îmblânzește.

De-și simte omul sigură pierzarea,
cu ură cată către-a ei pricină
și-aceasta, nu aceea-i dă turbarea.

La goliciune și obidă-anină
a deznădejdii armă, răzbunarea
căzând pe cel ce l-a zvârlit în tină.

Tălmăcire din limba spaniolă de
Răzvan CODRESCU

Dedicăm această tălmăcire, cu prilejul Sărbătorilor de iarnă, tuturor miniștrilor din actualul guvern al României, în frunte cu premierul Nicolae Văcăroiu!

Ioan Gh. Savin a fost unul dintre vestiţii apologeţi ai Ortodoxiei din perioada interbelică.

Cartea sa din 1932, *Iconoclaşti şi apostaţi*, se impunea de mai multă vreme reeditării în volum. Noi, în "Puncte Cardinale", o republicasem în serial, prin grija d-lui Silviu Alupei (din Numărul pe aug.-sept. 1992 până în Numărul din ian. 1993). În toamna acestui an, ea a văzut integral lumina tiparului sub egida Fundaţiei "Anastasia" (col. "Elita interbelică"). Noua ediţie este îngrijită de un nepot al autorului (Aurel Savin) şi se deschide cu o "Precuvântare" a Î.P.S. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului.

Deşi trebuie înţeleasă, pe alocuri, prin raportare la contextul anilor '30, cartea - care a fost şi s-a vrut una de largă îndrumare - îşi păstrează, în ansamblu, actualitatea, poate chiar în mai mare măsură decât *Teologia luptătoare* a lui Irineu Mihălcescu (reeditată anul trecut), cu care are multe puncte comune. Repunerea în circulaţie a unor lucrări de acest gen este cu atât mai utilă cu cât Biserica noastră Ortodoxă de azi, deşi sistematic agresată de aceiaşi duşmani generici, nu pare să mai aibă fermitatea apologetică de altădată, fie dintr-o îngrijorătoare neputinţă lăuntrică, fie dintr-o "prudenţă" vecină cu laşitatea. Această "ortodoxie castrată" reprezintă unul dintre aspectele cele mai grave ale actualei crize moral-spirituale româneşti.

Cuprinsul cărţii lui I. Gh. Savin este de la sine grăitor; iată doar câteva spicuiri din acesta: "Creştinism şi francmasonerie", "Creştinism şi teosofie", "Spiritism şi creştinism", "Ocultism şi creştinism", "Bolşevism şi francmasonerie", "Bolşevism şi creştinism", Teism şi creştinism", "Ateismul", "Indiferentismul religios"... Autorul avea dreptate să observe (şi observaţia este cu atât mai potrivită astăzi, după 60 de ani de degringoladă naţională şi religioasă): "Creştinismul are nevoie de mai multă *interiorizare*. Şi, desigur, de o mai largă *precizare*. Suntem, faţă de dogmele credinţei, de o groaznică, aproape ofensatoare ignoranţă (...) Suntem creştini şi totuşi frecventăm, ca membri asidui, lojile francmasonice! Ne închinăm Mântuitorului Hristos, dar în acelaşi timp (...) exultăm după magismul indic (...)! Avem în creştinism cel mai larg şi mai categoric imperativ al dreptăţii sociale şi al înfrăţirii universale, şi totuşi căutăm remediile pe căile anarhiei revoluţionare, sau ne ţinem morţiş de coada ligilor internaţionale de pacificare universală! *Dacă creştinismul nostru ar fi mai adânc şi mai activ, am găsi în el suficiente reţete salvatoare*" (pp. 18-19; ultima subliniere ne aparţine).

Teza de doctorat a lui Constantin Noica (ultima dintre cărţile sale de tinereţe ce rămăsese nereeditată) a apărut în toamna aceasta la două edituri deodată! Nu e prima situaţie de acest gen din haotica noastră viaţă culturală de azi. Nu demult, spre exemplu, s-a întâmplat la fel şi cu *Vederea lui Dumnezeu* de Vladimir Lossky, ce a apărut, tot cam deodată, atât la Editura "Deisis" din Sibiu, cât şi la Institutul Biblic din Bucureşti...

Pentru cartea lui C. Noica, noi recomandăm ediţia ce ni se pare mai legitimă (şi, în multe privinţe, superioară): cea de la "Humanitas" (editură care a publicat masiv din opera lui C. Noica în anii din urmă şi despre care ştiam că are drepturile exclusive asupra acestei opere). Ediţia cealaltă, scoasă de Editura "Moldova" din Iaşi, surprinde şi prin aceea că imită - cu nesimţire, am zice - coperta vechii serii de "Studii" a Editurii Univers! Păcat, căci era o editură pe care începusem să o preţuim...

Schiţă pentru istoria lui Cum este cu putinţă ceva nou, apărută iniţial în 1940, la Institutul de Arte Grafice "Bucovina" - I. E. Torouţiu din Bucureşti, reprezintă o interesantă încercare de reconsiderare a conceptului de "istorie a filosofiei". Autorul trece prin platonism, aristotelism, augustinism, tomism, empirism şi raţionalism cu "întrebarea integratoare" din titlu, pentru că, în opinia sa, "problema fundamentală «Cum e cu putinţă ca spiritul să nu fie la nesfârşit tautologic, ce anume îl însufleţeşte, în ce măsură devine, cu alte cuvinte cum se înnoieşte neîncetat» stă, chiar atunci când nu e limpede pusă, în inima oricărei filosofii viabile" (cuvinte reproduse şi pe ultima copertă a ediţiei de la "Humanitas"). Cum adevărata dezamăgire a celui ce cercetează istoria filosofiei este aceea "de a nu putea păstra totul" (p. 7), C. Noica declară că (p. 16) "cu întrebarea lui cum e cu putinţă ceva nou încercăm să îndeplinim îndatorirea de a pierde cel mai puţin din cuprinsul filosofiei". Istoriei care poartă spre utopia unei *philosophia perennis* i se opune o istorie a lui *ingenium perenne*: "Aşa înţeles, exerciţiul istoricului filosofiei devine - cu o expresie aristotelică, mai fericită poate aici decât în peripatetism - proiectarea, peste întinderile filosofiei, a unui vast intelect actualizator, care redeşteaptă la viaţă tot ce are cu adevărat dreptul la ea. O conştiinţă de cercetător răscolind cu un intelect *agens* istoria, însuşindu-şi-o, aducând cu sine aer şi însufleţire, e conştiinţa unui istoric al filosofiei. Exerciţiul nu se întreprinde spre a converti trecutul la problemele actuale, ci mai degrabă spre a ne întinde propria noastră actualitate până la dramele trecutului" (p. 17). Introducerea (scrisă în 1939) se încheie în deja formatul stil noicist (în care se simte "catalizatorul" naeionescian): "Am încercat pe cont propriu experienţa aceasta curioasă, ce ne-a părut până la urmă de esenţa filosofiei: experienţa de a ne adânci atât de mult în întrebările noastre, încât să regăsim căile altora. Şi cine ştie dacă istoria filosofiei e altceva decât meditaţia interioară a unui cuget care a înţeles că nu e singur?" (p. 21).

Studiul devenit clasic al lui Walter F. Otto (1874-1958), *Die Götter Griechenlands. Das Bild des Göttlichen im Spiegel des griechischen Geistes* (1929), a văzut lumina tiparului, în sfârşit, şi în versiune românească (d-na Ileana Snagoveanu-Spielberg a tradus după ediţia a V-a germană, apărută în 1961 la Frankfurt am Main). Titlul recentei ediţii de la "Humanitas" (seria "Religie") este *Zeii Greciei. Imaginea divinităţii în spiritualitatea greacă*. Cartea îşi propune să pună în evidenţă "ideea religioasă a spiritualităţii europene" de dinaintea creştinismului. Se simte printre rânduri nostalgia autorului după "naturismul" păgân; istoricul religiei păleşte în faţa clasicistului. Iar acesta rămâne neconsolat că, neînţelegându-i-se *unicitatea*, "credinţa celui mai spiritual popor rămâne neluată în seamă şi neslăvită - această minunată lume a credinţei care s-a născut din bogăţia şi profunzimea existenţei, nu din grijile şi neîmplinirile ei" şi care "e unică prin faptul că a rămas deschisă şi tuturor contradicţiilor veşnic irezolvabile ale vieţii, iar din întunericul ei cel mai cumplit a dat naştere maiestuoasei forme a tragediei" (p. 300).

Şi dacă tot am atins domeniul istoriei religiilor, să menţionăm şi prima ediţie românească (scoasă tot la "Humanitas") a cărţii lui Mircea Eliade *Mefistofel şi androginul* (în trad. d-nei Alexandra Cuniţă). Volumul, publicat mai întâi în 1962, în limba franceză, are drept nucleu una dintre cărţile de tinereţe ale lui Eliade (ce n-a mai fost reeditată ca atare): *Mitul reintegrării* (1942). *Mefistofel şi androginul*, reunind studii şi eseuri diverse de istoria şi teoria religiei, are cinci capitole mari, cu titluri foarte incitante: I. "Experienţe ale luminii mistice" (unde, în partea a doua, este tratată şi mistica "iudeo-creştină"); II. "Mefistofel şi androginul sau misterul totalităţii" (redat mai ales prin sintagma făcută celebră de Nicolaus Cusanus: *coincidentia oppositorum*); III. "Reînnoire cosmică şi eschatologie" (urmărindu-se miturile arhaice ale regenerării, ale căror ecouri autorul crede a le regăsi şi-n creştinism); IV. "Frânghii şi marionete" (de la străvechile mituri orientale ale "frânghiei cosmice" şi până la *Aurea catena Homeri* - metaforă a legăturii dintre Cer şi Pământ); V. "Observaţii asupra simbolismului religios" (ducând spre stabilirea unor principii hermeneutice, ce se regăsesc în toate studiile autorului).

După ce, în urmă cu un an, Fundaţia Culturală Română reeditase studiul etnografic al lui Simion Fl. Marian, *Sărbătorile la români* (2 vol.), sub îngrijirea şi cu introducerea d-lui Iordan Datcu, anul acesta a apărut, într-o ediţie îngrijită de d-l Ioan Şerb, o altă lucrare de referinţă (însumând peste 1200 de pagini) a marelui preot-folclorist: *Trilogia vieţii* (I. *Nunta la români*; II. *Naşterea la români*; III. *Înmormântarea la români*), în cadrul col. "Arcadia" a Editurii "Grai şi suflet" - Cultura Naţională (Bucureşti). Având în vedere proporţiile şi importanţa cărţii, preţul de 20000 lei este foarte rezonabil.

Deşi aparţine unei faze vechi a folcloristicii româneşti (cu principii fluctuante şi metodologie descriptivistă), lucrarea rămâne nedepăşită prin bogăţia materialului, stând la baza oricărei bibliografii a "riturilor de trecere" la români. Titlul general al noii ediţii este dat de editor. Iniţial cele trei volume apăruseră separat, în 1890 şi 1892 (fiind deci anterioare *Sărbătorilor la români*, care datează din 1898-1901).

Abătându-ne dinspre lumea cărţilor spre cea a publicaţiilor noastre periodice, atragem atenţia asupra noii campanii antinaţionaliste din revistele centrale de direcţionare a opiniei intelectuale: "22" şi "Dilema".

Astfel, în revista "22", d-l Gabriel Andreescu întreţine o lungă polemică cu d-nii Octavian Paler şi Alexandru Paleologu (ce se onorează prin fronda lor faţă de "europenii de nicăieri" şi prin rolul asumat de *apologeţi ai tradiţiei naţionale*, în răspărul unei lumi intelectuale consolate cu viermuiala la periferia ideologiilor dizolvante).

În aceeaşi revistă, d-l Andrei Cornea îşi continuă aria a "secularismului", năzărindu-i-se pretutindeni numai "fundamentalisme tenebroase". Ura viscerală faţă de creştinism (şi mai ales faţă de ortodoxie) se conjugă cu diabolizarea tradiţiei naţionale; din punctul dumnealui evreiesc de vedere, "naţionalismul" se întrece cu "incompetenţa" în ruinarea României contemporane (de care pe d-l A. Cornea s-ar zice că-l doare inima mai rău decât pe noi, cei ce avem zeci de generaţii de morţi în pământul ţării!).

În fine, în revista "Dilema", unde parcă n-ar fi fost de ajuns insanităţile unor Z. Ornea sau Al. George, d-l Andrei Pleşu comite următoarea definiţie a naţionalismului: "forma *sinucigaşă* a sentimentului naţional, un delir al auto-eliminării". D-l Pleşu zice "naţionalism" şi înţelege "şovinism", adoptând cu seninătate "limba de lemn" care altminteri îl supără aşa de mult la alţii! L-am putea defini parafrazându-i propriile versuri "păltinişene": "Iar la stânga, cu temei, / Din cădere în cădere, / A ajuns şi Pleşu Andrei / Politruc al Noii Ere!"...

INAMICUL PUBLIC NUMĂRUL 1 !

Nu, nu este vorba de vechea comedie cu Fernandel, ci de o nouă comedie românească, regizată, pe banii contribuabililor, de Serviciul Român de Informaţii, care şi-a prezentat de curând raportul anual. Din acest raport se poate deduce că d-l Şerban Suru, şeful unuia dintre cele câteva transparente şi inofensive cuiburi neolegionare din România post-ceauşistă, ar fi inamicul nostru public numărul 1!

D-l Suru fusese citat şi-n raportul de anul trecut, în urma căruia S.R.I.-ul s-a acoperit de ridicol, în frunte cu colonelul Soare (a se revedea, eventual, articolul nostru "«Puncte Cardinale» - un pericol potenţial?" din Numărul pe decembrie '94, p. 15). Acolo era citată şi revista noastră, care între timp şi-a pierdut, se pare, "periculozitatea potenţială".

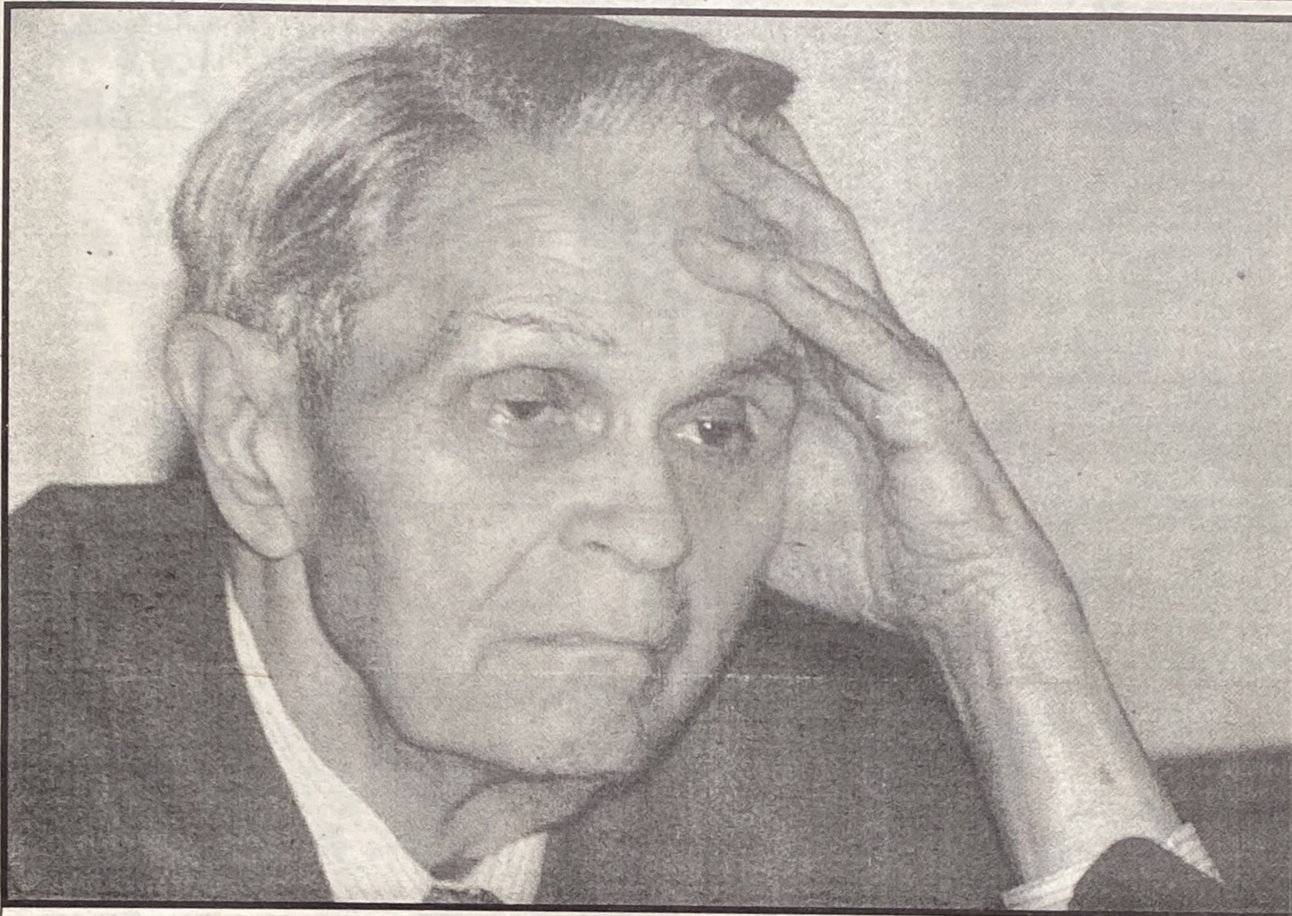
Anul acesta, când darea de seamă a S.R.I.-ului ajunge la problema formaţiunilor şi ideologiilor politice "extremiste", legionarismului i se acordă de două ori mai mult spaţiu decât comunismului. În tot acest spaţiu este repetat obsedant un singur nume: cel al d-lui Suru. În rest se citează afirmaţii anonime, din care şi noi am putea să inventăm la cerere, sau se dau (stâlcite, în stilul deja notoriu al colonelului Soare) câteva titluri de volume socotite primejdioase pentru "liniştea noastră" de tranziţie. Fiind la capitolul "extremism", îţi vine să te uiţi după Vadim... Dar Vadim nu reprezintă nici un pericol, real sau potenţial, cum nu reprezentase nici anul trecut şi cum, ne permitem să anticipăm, nu va reprezenta nicicând în viziunea actualului S.R.I. (butimanul neajungând, s-ar zice, nici la degetul mic al d-lui Suru). Habar n-avem noi, românii, cine ne-o coace!

S.R.I.-ul a fost foarte iritat, pare-se, de tabăra de educaţie şi muncă legionară de la Padina. La conferinţa de presă d-l Măgureanu şi-a pierdut la un moment dat controlul, ameninţându-l pe d-l Suru (principalul organizator al taberei) că nu va mai admite aşa ceva şi că va face tot posibilul ca "ideologiile extremiste" să fie scoase în afara legii. Las' că legionarismul autentic nu este nicidecum "extremist" (în sensul în care cuvântul se foloseşte astăzi). Noi ştiam însă că legea penalizează *faptele*, nu ideile. Or, în privinţa *faptelor*, d-lui Suru (şi grupusculelor neolegionare în genere) nu li s-a putut imputa nimic, nici anul trecut, nici anul acesta, nici în raportul S.R.I. şi nici în presa cea mai duşmănoasă (tabăra de la Padina a fost larg mediatizată, toată lumea putându-se convinge de caracterul ei complet inofensiv). De ce se agită atunci S.R.I.-ul, dând cazului proporţii şi valenţe pe care nu le are?

Răspunsul e simplu. Tactica diversionistă, moştenită de la vechea Securitate (şi caracteristică oricărei mentalităţi de tip comunist), rămâne la baza activităţii serviciului respectiv. Cocoloşind adevăratele probleme (sau neputându-şi permite deconspirarea unora dintre ele), S.R.I.-ul aruncă praf în ochii opiniei publice româneşti (dar şi ai Occidentului, care agrează "vigilenţa" anti-extremistă), inventând pericole fictive. Instituţia, prin ceea ce a arătat de câţiva ani încoace, ar merita mai degrabă numele de "Serviciul Român de Dezinformare Publică". "Transparenţa" instituţiei conduse de d-l Măgureanu e la fel de iluzorie ca şi "transparenţa" actualei Puteri (de la care a şi emanat). Totul este o comedie proastă, pe care, din păcate, sunt la noi destui naivi care să o înghită...

Într-o ţară în care extremismul cel mai deşănţat este sistematic trecut cu vederea, iar ditai Serviciul de Informaţii se preocupă, în schimb, de un legionarism discret şi marginal, reprezentat de o mână de bătrâni nostalgici şi de o mână de tineri visători, îţi vine să te întrebi dacă nu cumva *manipularea* este mai perfidă decât oricând, dacă nu cumva *abjecţia* s-a cronicizat şi, în fine, dacă nu cumva *absurdul* a devenit formulă de existenţă...

Răzvan CODRESCU

OPOZIŢIA A RĂMAS ORFANĂ...

Sâmbătă, 11 noiembrie 1995, ne-a părăsit, după câteva săptămâni de agonie (punctată de eforturi medicale disperate), omul politic Corneliu Coposu, liderul oficial al P.N.Ț. c.-d. şi liderul neoficial (dar incontestabil) al Opoziţiei anticomuniste româneşti. Este o pierdere foarte grea atât pentru ţărănişti, cât şi pentru Opoziţie în genere, cu atât mai mult cu cât tristul eveniment a survenit tocmai în ajunul anului electoral 1996, adică al unei noi bătălii importante pentru despăducherea ţării de comunism.

Ardelean de origine, descendent dintr-o familie cu vechi tradiţii de luptă naţională, Corneliu Coposu se născuse în 1916. Încă din tinereţe, şi-a făcut ucenicia politică pe lângă marele Iuliu Maniu, devenind în curând o piesă importantă a vechiului Partid Naţional-Ţărănesc. Din păcate, începând cu anul 1938, istoria noastră "şi-a ieşit din ţâţâni": dictatura regală, dictatura antonesciană (cu un scurt preludiu legionar), dezastrele războiului, târgul de la Yalta, abolirea monarhiei, bolşevizarea ţării, teroarea "obsedantului deceniu", paranoia ceauşistă. Iuliu Maniu avea să moară în temniţa de la Sighet, iar Corneliu Coposu, fostul său şef de cabinet, avea să zacă, la rându-i, 17 ani şi jumătate în închisorile comuniste (din care 8 ani în regim de izolare totală). Pus într-o îndoielnică "libertate" în 1964, continuă să fie supravegheat şi hărţuit de Securitate, dar, cu toate acestea, reuşeşte să activeze politic în ascuns, iar după evenimentele din decembrie 1989 se străduieşte să reorganizeze Partidul Naţional-Ţărănesc, pe care-l afiliază Internaţionalei democrat-creştine. În jurul acestei formaţiuni politice se coagulează întreaga Opoziţie post-decembristă, luptându-se eroic atât cu abjecţiile Puterii neocomuniste, cât şi cu inerţiile de mentalitate ale masei alegătorilor. Desigur, cele două înfrângeri electorale, din 1990 şi 1992, nu-i pot fi imputate lui Corneliu Coposu personal; chiar dacă nu a putut sau nu a vrut să facă întotdeauna ceea ce ar fi trebuit, acest împătimit apărător şi mucenic al valorilor democratice a constituit un reper major şi un model viu pentru noile generaţii de oameni politici români. Şi e semnificativ că, sincer sau nesincer, până şi adversarii săi cei mai înrăiţi au fost siliţi să se plece în faţa memoriei sale, în acest îndoliat sfârşit de toamnă românească...

Zeci de mii de bucureşteni (dar şi de admiratori sosiţi din provincie) au făcut "coadă", timp de două zile, ceasuri întregi, pe un frig tăios, ca să poată trece, cu un ultim omagiu, pe dinaintea trupului neînsufleţit. Bulevardul Carol , de la intersecţia cu Calea Moşilor şi până la sediul ţărănist din Piaţa Rosetti (transformat într-un templu floral), a oferit una dintre cele mai emoţionante imagini de preţuire publică din România postbelică. Nu-i adusese acolo vreun "partid", ci propria lor conştiinţă. Cortegiul funerar a fost şi el impresionant (peste o sută de mii de oameni), străbătând oraşul înlăcrimat, prin Piaţa Universităţii şi Piaţa Revoluţiei (Palatului), spre Cimitirul Belu catolic, unde Corneliu Coposu a fost înmormântat (marţi, 14 noiembrie 1995) alături de soţia sa, Arlette (victimă a închisorilor comuniste). Familia regală a fost prezentă la faţa locului prin Regina Ana şi Principesa Margareta (Maiestăţii Sale, Regelui Mihai, fiindu-i din nou refuzată viza).

Nu ştim dacă istoria de mâine îl va aşeza pe Corneliu Coposu pe aceeaşi treaptă cu Iuliu Maniu (al cărui "testament" politic s-a străduit să-l împlinească); cert este că rolul său în contextul post-ceauşist a fost unul covârşitor şi că Opoziţia are pe bună dreptate sentimentul de a fi rămas orfană. Corneliu Coposu a făcut atât cât a putut face în vremurile vitrege în care a trăit; în vremuri mai bune, suntem siguri că energia şi calităţile sale ar fi avut rezultate mult mai spectaculoase.

Dumnezeu să-l odihnească în pace, iar pe noi să ne ferească de urmările nefaste pe care le-ar putea avea lipsa lui de pe o scenă politică invadată tot mai mult de oameni cenuşii sau de oportunişti de ultimă speţă...

PUNCTE CARDINALE

Un ochi râde, altul plânge...

"Pieirea ta prin tine, Israele..."

Asasinarea premierului israelian Yitzhak Rabin a spulberat definitiv mitul propagandistic al "Anului Toleranței", pe care tocmai cercurile evreiești internaționale îl puseseră la cale, exploatându-l *pro domo*. Dacă asasinul ar fi fost un fanatic arab, gravul eveniment s-ar fi constituit, probabil, în *casus belli*. Evreii și-ar fi consolidat zgomotos statutul de victime ale "extremismului" neevreiesc, iar orice "corecție" ar fi părut legitimă. Iată însă că regretatul "artizan al păcii" a pierit printr-unul dintre-ai săi! Asasinatul acesta reprezintă, prin urmare, o problemă internă a lumii evreiești. Lui Israel nu-i rămâne decât să se războiască... cu sine însuși.

Din capul locului, asasinul și-a pus fapta sub semnul unei datorii național-religioase (la evrei religia confundându-se, practic, cu naționalitatea). Or, *o faptă religioasă* trebuie judecată, în primul rând, în sistemul ei de referință. Noi nu putem avea interesul de a o scuza, ci doar pe acela de a încerca s-o înțelegem. Dacă ne oripilează sau nu, e deja o altă problemă.

Studentul Yigal Amir, perfect lucid și chiar mândru de responsabilitatea pe care și-a asumat-o, e departe de a reprezenta un caz izolat; el întruchipează modul de a gândi și de a simți al unei întregi tabere *conservatoare*, definite prin aspirațiile *radicalismului sionist*. De aceea, contează mai puțin ca individ, ci mai mult ca exponent. Fapta lui se lămurește mai întâi pe un fond doctrinar, apoi pe unul evenimențial.

Fondul doctrinar este cel al tradiționalismului talmudic. Treptat, iudaismul s-a îndepărtat de temeiurile lui biblice, iar Talmudul (operă rabinică), constituit de-a lungul mai multor veacuri, a devenit principalul său îndreptar de viață și de credință. În *Talmudul babilonian* se afirmă textual că diferența dintre Biblie și Talmud este cea dintre "apă" și "vin" *(Trat. Sopherim*, f. 13, col. 2). Și tot acolo se decretează: "Cel ce disprețuiește cuvintele hahamilor, *merită moartea*" *(Trat. Erubin*, f. 21, col. 2; subl.n.). Iar vestitul Maimonide scrie: "Cei ce calcă învățăturile Scribilor trebuie să fie mai aspru pedepsiți decât cei ce violează Legea lui Moise. Călcătorul Legii lui Moise poate fi iertat, pe când violatorul preceptelor rabinice *trebuie pedepsit cu moartea...*" (subl.n). Și mai departe: "Primul venit dintre credincioși trebuie *să-l omoare* pe evreul care tăgăduiește tradiția Rabinilor... Nici martori, nici dojeni prealabile, nici judecători nu sunt de trebuință. *Cine îndeplinește această execuție are meritul unei fapte bune*" *(Traité des docteurs rebelles*, c. III, p. 52; subl.n.). Iată deci cum "se justifică", doctrinar, fapta comisă în zi de Sâmbătă și contravenind Decalogului a tânărului Yigal Amir (descendent dintr-o familie de rabini, ca și victima însăși). Yitzhak Rabin a fost calificat în numeroase rânduri de opoziția conservatoare drept "călcător de lege" și "trădător al poporului". În ce măsură a fost sau nu așa ceva, nu-i treaba noastră să stabilim aici.

Fondul evenimențial este îndeobște cunoscut, prin *mass-media*. Împotriva premierului asasinat s-a dus o adevărată campanie în presa conservatoare (văduva acestuia l-a putut acuza public pe liderul opoziției de responsabilitatea morală a asasinatului comis). Au existat numeroase amenințări (anonime) cu moartea. N-a lipsit, pare-se, nici un înfricoșător "blestem" ritual. În seara precedentă asasinatului, a avut loc o demonstrație în fața casei premierului (ce a succedat altor demonstrații din ultimele luni, mai ales ale "colonilor" din teritoriile aflate în litigiu). Cuvintele de ordine au fost "trădare" și "trădător". Cercetările ulterioare au arătat că existaseră și planuri de asasinat mai vechi și că la mijloc a fost o conspirație mai amplă (care-l viza și pe Shimon Peres, astăzi succesorul lui Yitzhak Rabin), având "girul" anumitor medii rabinice (aceleași, poate, care au inițiat de curând, la New-York, o campanie de sprijinire a făptașului în procesul care urmează). Ba chiar, la o zi după înmormântarea victimei, s-au operat arestări de tineri evrei "fundamentaliști", ce-și manifestau pe străzile Tel-Avivului satisfacția (cu nu mai puțină "sălbăticie" decât "fundamentaliștii" arabi!) față de lichidarea premierului "trădător". La puțin timp de la încheierea săptămânii de doliu, mormântul acestuia a fost profanat de doi studenți talmudiști. Vorba (voalată) a d-lui Meleșcanu: "Nimeni nu-i imun la extremism"...

Speculațiile despre vina sau chiar complicitatea serviciilor de securitate devin, în această perspectivă, inesențiale. Esențială este, acum, lăuntrica dramă generică a iudaismului, care nu credem că se va rezolva prin vechiul subterfugiu al "țapului ispășitor". Noi o privim din afară, cu creștinească milă și răbdare. Și suntem gata să ne rugăm atât pentru Yitzhak Rabin, cât și pentru Yigal Amir. Pe temeiuri *biblice*, firește.

(O variantă mai scurtă a acestui text a apărut - sub semnătura Răzvan Codrescu - și în cotidianul "România liberă" de sâmbătă, 11 noiembrie 1995, p. 2. Foarte prompt, în revista "22" din 15-21 noiembrie, d-l Andrei Cornea umblă să-ne pună la punct, decretând că textul e scris "în cheie fals teologică și manifest antisemită". Dumnealui e de părere că iudaismul talmudic nu poate fi incriminat și că totul se explică printr-un lăturalnic "fundamentalism" actual, deși noi am oferit - explicând, nu "incriminând"! - citate "clasice" și lipsite de orice ambiguitate, precum și un material factologic obiectiv, ce depășește cu mult cazul particular al lui Yigal Amir. În consecință, d-l A. Cornea se crede îndreptățit la următoarea "simetrie" abruptă, altminteri psihanalizabilă: "... ar trebui spus că, dacă într-adevăr Rabin a căzut victimă «dramei generice a iudaismului», atunci I. G. Duca, Armand Călinescu ori N. Iorga au căzut și ei victime nu atât legionarilor, așa cum cred eu în mod naiv, cât «dramei generice» a creștinismului ortodox". Unde dai și unde crapă! Conexiunea cu actele legionare îi aparține exclusiv d-lui A. Cornea, ca și cutare trimitere la "teoriile lui Nae Ionescu". Nouă "simetria" ni se pare iluzorie din cel puțin trei motive: a) legionarii n-au pretins niciodată că *Dumnezeu le-a poruncit să ucidă*; b) legionarismul nu poate fi confundat cu Ortodoxia și c) în Sfânta Scriptură și-n Sfânta Tradiție a creștinismului ortodox *nu există nicăieri vreun îndemn la ucidere*, așa cum există din belșug în literatura talmudică din care am citat. Prin urmare, nu poate fi vorba, cel puțin în această privință, de vreo "dramă generică" a creștinismului ortodox comparabilă cu "drama generică a iudaismului". D-l A. Cornea, evreu erudit și inteligent, ar fi putut să încerce contra-argumente mai serioase. Sau ar fi putut să tacă - pătruns de gravitatea *realității prezente* - spre a rămâne "filosoful" care se pretinde a fi...

Mai menționăm, în treacăt, că răspunsul pe care l-am dat d-lui A. Cornea și care urma să apară în "România liberă", pe pagina creștină din 25 noiembrie, n-a mai putut trece de cenzura "democratică" a ziarului...).

O tragedie morală

Paginile "Punctelor Cardinale" au găzduit la răstimpuri, de vreo doi ani încoace, o rubrică intitulată "Este tânăra generație... «o generație pierdută»?". Am căutat să prezentăm în ea aspecte cât mai variate, atât pozitive cât și negative, din care să rezulte un portret moral și intelectual al acestui tineret problematic, pe care uneori îl tratăm superficial sau convențional (fie idealizându-l, fie diabolizându-l). În general, ne-am abținut de la comentarii, lăsându-i pe cititori să cântărească singuri "documentele" prezentate. Au fost destui cei porniți să ne certe (mai mulți vârstnici, dar și câțiva tineri), vădit incomodați de anumite realități pe care lumea s-a tot încăpățânat să le considere "marginale". Am primit și lecții (negreșit, bine intenționate) de "strategie" și "tactică" publicistică... Faptul însuși că rubrica a suscitat mai multe discuții decât oricare alta ni se pare un indiciu că am atins un punct sensibil și major al vieții noastre publice. Cele ce urmează se înscriu, oarecum, în același demers, doar că, de această dată, nu ne-am mai putut permite să ocolim comentariul faptelor. Sunt aspecte prea grave și care amenință să devină tipice pentru o parte însemnată a tineretului nostru post-decembrist (de la a cărui "puritate" - decretată aprioric - unii așteaptă "spălarea păcatelor" trecutului și "salvarea țării"...). E de la sine înțeles că rândurile acestea sunt scrise cu profundă neplăcere; mărturisim îndărătul lor *o iubire cutremurată*; de n-ar fi fost această iubire, am fi rămas poate indiferenți sau ne-am fi cuibărit, prudenți, în comoditatea tăcerii...

Profesor fiind, mă aflam, în seara zilei de 14 noiembrie (ziua îndoliată a înmormântării lui Corneliu Coposu), într-un important liceu bucureștean. Nemaiavând suficientă vreme să mă deplasez până acasă, am rămas să urmăresc, într-un hol al liceului, unde se afla un televizor, episodul din "Memorialul durerii" dedicat de d-na Lucia Hossu-Longin lui Corneliu Coposu și reprogramat în acea seară de televiziunea națională, în memoria celui tocmai plecat dintre noi. Pe la 19.30, sfârșindu-se ultima oră de curs, s-au evacuat prin holul respectiv cinci sau șase clase de elevi (celelalte terminaseră cu o oră în urmă). Cei aproximativ două sute de elevi s-au scurs spre ieșire timp de vreo cinci minute, cu vacarmul de fiecare zi (nu mai știu care popor are proverbul acesta: "Zgomot mult și păr puțin! - a zis dracul când a tuns pisica"...). Televizorul era dat tare și Corneliu Coposu vorbea tocmai atunci despre "testamentul" național pentru care s-a sacrificat generația sa și pe care ar urma să-l împlinească generațiile viitoare... Că nimeni n-a avut decența sau curiozitatea să se oprească măcar pentru câteva clipe în fața televizorului (de altfel, vreme de trei sferturi de ceas, nu s-a aflat lângă mine decât... portăreasa liceului!), nu mai poate mira pe cineva care s-a hârșit luptând cu impolitețea structurală, indiferentismul politic și absenteismul civic al noii generații. Dar altceva m-a cutremurat, paralizându-mă aproape: uimitoarea grosolănie sufletească de care au putut da dovadă niște adolescenți de 16-17 ani, strâmbându-se de-a dreptul oripilați la vederea televizorului, scoțând exclamații lehămesite sau făcând, în treacăt, comentarii de tipul: "la uite, a-nviat Coposu!", "Iar îl dă pe boșorogu'!", "Ne-a omorât cu mortu' ăsta!", "Uite mumia!", "Ăsta nu tace nici mort!", "Aoleo, Copoiu!... Ține-mă, că leșin!", "Coposu... Mișto! Păi se putea?!", "Păzea, strigoiu'!" și altele asemenea!!! Primul impuls a fost să mă ridic și să-i admonestez; dar se scurgeau repede și apăreau mereu alții, într-o viermuială deconcertantă. M-a cuprins un sentiment de zădărnicie. I-am privit lung, reprobator, pe măsură ce apăreau în ușa holului, în speranța (deșartă) că poate se vor simți văzându-mă; dar fie că se făceau că nu mă văd, fie că-și înghițeau cuvintele la jumătate, fie că-și scădeau vocea, fie că așteptau să iasă din raza vederii mele spre a-și debita grosolăniile, zbughind-o afară! Altminteri, toți aveau aceeași pornire, erau stăpâniți de același duh! Nu unul, nu doi, nu trei, ci aproape *două sute*, dintr-un liceu printre cele mai bine cotate! Iar Corneliu Coposu vorbea de martirajul lui Iuliu Maniu, de cum a reînvățat el însuși să vorbească după opt ani de izolare totală, de reîntregirea României în granițele ei firești și de misiunea istorică a generațiilor care vin...

Că acești tineri sunt opaci la problema națională și la orice implicare socială, e una; dar în fața morții până și bestiile se cutremură! Rudolf Otto povestește, în *Das Heilige* (vestita carte despre "sentimentul sacrului"), cum iapa lui, Diana, a fost cuprinsă de o mare neliniște când au întâlnit în cale un cadavru cabalin; orice animal se înfioară în fața unui mort din specia sa. Dacă până și animalele trăiesc, într-un fel, "cutremurul sacru", atunci omul care "nu mai are nimic sfânt" e mult mai prejos decât animalul...

Cum de au ajuns tinerii noștri la o asemenea degradare sufletească? Cum de a ajuns omul mai jos decât bestia? Iată ce s-ar cuveni să ne preocupe, mai înainte de reformele economice și legislative! Trăim *o tragedie morală* pe care refuzăm să o conștientizăm la adevăratele ei dimensiuni. Ne codim să recunoaștem că am crescut adesea - sub scuza prea superficială a "vremurilor grele" - niște mici monștri, de care suntem cu toții și direct răspunzători. Și dacă vrem să îndreptăm ceva în țara aceasta, atunci s-ar cădea să începem, cu amară luciditate, chiar de la copiii și nepoții noștri, încăpățânându-ne să credem că nu e, totuși, prea târziu...

V. A. M.

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-șef; Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIȘOR
Ioan NISTOR - secretar de redacție
Ligia BANEA - tehnoredactor
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L Printing Company